

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районының
Арча шәһәр муниципаль берәмлеге
Арча шәһәр
башкарма комитеты
422000, ТР, Арча ш., Совет мәйданы, 27
тел. 3-15-25, 3-12-35

Муниципальное образование
город Арск
Арского муниципального района Республики
Татарстан
исполнительный комитет
города Арск
422000, РТ, г. Арск, площадь Советская, 27
тел. 3-15-25, 3-12-35

КАРАР

« 22 » декабрь 2025 ел

№ 229

2040 елга кадәр чорга Татарстан
Республикасы Арча муниципаль районының
«Арча шәһәре» муниципаль берәмлеген су белән
тәмин итү һәм су чыгару схемаларын раслау
турында

“Су белән тәмин итү һәм су бүлеп бирү турында” 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Федераль законы, “Су белән тәмин итү һәм су бүлеп бирү схемалары турында” Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары нигезендә Арча шәһәре Башкарма комитеты
КАРАР БИРЭ:

1. 2040 елга кадәрге чорга “Арча шәһәре” муниципаль берәмлеген су белән тәмин итү һәм су түгү схемасын расларга.
2. Әлеге карар 2026 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.
3. Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында һәм мәгълүмат стендларында урнаштыру юлы белән халыкка чыгарырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Арча шәһәре Башкарма комитеты житәкчесе урынбасары Г.Г. Ибәтуллинага йөкләргә.

Арча шәһәре башкарма

комитеты житәкчесе

Р.Ф.Касыймов

ИП Сивухо Николай Николаевич
ИНН 432401588030 Эл. почта: rost43@bk.ru Тел.: +7(953)6931287
610008 Кировская обл, г. Киров

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«АРЧА ШӘҺӘРЕ»МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ
2040 ЕЛГА КАДӘР ЧОРГА СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ
ҺӘМ СУ ЧЫГАРУ СХЕМАСЫ**

Кереш4

Ошибка! Закладка не определена.

Ошибка! Закладка не определена.

1 бүлек «үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының техник-икътисадый торышы ..9	9
2 бүлек" үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерү юнәлешләре "20	20
3 бүлек" кайнар, эчә торган, техник суны су белән тәмин итү һәм куллану балансы "22	22
4 бүлек" үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр "34	34
5 бүлек" үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү чараларының экологик аспектылары "41	41
6 бүлек" үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салулар күләмнәрен бәяләү "42	42
7 бүлек" үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерү күрсәткечләрен планлы күрсәткечләре "46	46
8 бүлек» үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының ачыкланган хужасыз объектлары исемлегә (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлегә "48	48
3 бүлек. СУ АГЫЗУ СХЕМАСЫ Ошибка! Закладка не определена.	
1 бүлек "су агызу өлкәсендә гамәлдәге хәл"49	49
2 бүлек" су агызу системасында агып төшүче сулар Балансы "..... 56	56
3 бүлек" агып төшүче сулар күләме фаразы "58	58
4 бүлек» үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү (техник яктан яңадан коралландыру) буенча тәкъдимнәр "..... 61	61
5 бүлек" үзәкләштерелгән су бүлү системасы объектларын төзү һәм реконструкцияләү чараларының экологик аспектылары ".....65	65
6 бүлек» үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салуларга ихтыяжны бәяләү "66	66
7 бүлек" үзәкләштерелгән су агызу системасын үстерү күрсәткечләрен планлы күрсәткечләре "68	68
8 бүлек" үзәкләштерелгән су агызу системасының ачыкланган хужасыз объектлары исемлегә (алар ачыкланган очракта) һәм алардан файдалануга вәкаләтле оешмалар исемлегә "69	69
НӘТИҖӘЛӘР ҺӘМ ТӘКЪДИМНӘР..... 70	70
ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ..... 71	71

Кушымталар исемлеге

1 нче кушымта – Арча шәһәре, Иске Айван һәм Төбәк-Чокырча авылларын су белән тәэмин итү челтәрләре схемасы;

2 нче кушымта - Зур Бирәзә авылын су белән тәэмин итү челтәрләре схемасы;

3 нче кушымта-Күпербаш авылын су белән тәэмин итү челтәрләре схемасы;

4 нче кушымта-Васильев Буза авылын су белән тәэмин итү челтәрләре схемасы;

5 нче кушымта – Арча шәһәре су агызу челтәрләре схемасы.

Кереш

Су белән тәэмин итү схемасы — энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижелелеген арттыру, санитария һәм экология иминлеге өлкәсендә хокукый жайга салуны исәпкә алып, аны үстерүдәге су белән тәэмин итү системаларының нәтижәле һәм имин эшләвен нигезләү буенча материаллар булган документ.

Су эзерләү-суны эчәргә яраклы яисә техник су сыйфатында куллануны тәэмин итә торган эшкәртү;

Су белән тәэмин итү - үзәкләштерелгән яки үзәкләштерелмәгән салкын су белән тәэмин итү (салкын су белән тәэмин итү) системаларыннан файдаланып, абонентларга су эзерләү, эчәр яки техник су ташу һәм бирү яисә үзәкләштерелгән яки үзәкләштерелмәгән кайнар су белән тәэмин итү системаларыннан (кайнар су белән тәэмин итү) файдаланып, абонентларга кайнар су эзерләү, транспортировкалау һәм бирү (кайнар су белән тәэмин итү) су белән тәэмин итү);

Суүткәргеч челтәре-жылылык белән тәэмин итү максатларында да файдаланыла торган инженерлык корымаларыннан тыш, су ташу өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корымалары комплексы;

Су белән тәэмин итүнең технологик зонасы-салкын су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың суүткәргеч челтәренә бер өлеше, аның чикләрендә суның исәпләнгән чыгымы нигезендә кулланучыларга су бирелгәндә су басымының (басымының) норматив күрсәткечләре тәэмин ителә;

Су агызуның технологик зонасы - агып төшүче суларны су объектына агызу (агып төшүче суларны су объектына чыгару) өчен каралган бер инженерлык корымасы яисә агып төшүче суларны су объектына агызу (агып төшүче суларны су объектына чыгару) өчен каралган үзара технологик бәйләнгән берничә инженерлык корымасы аша су объектына агызу (канализация) үзәкләштерелгән системасының бер өлеше объект);

Эксплуатация зонасы-салкын су белән тәэмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы оешманың үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү һәм (яисә) су түгү системаларыннан файдалану оешмасының бурычлары (жаваплылыгы) билгесе буенча билгеләнгән эксплуатация жаваплылыгы зонасы.

Су белән тәэмин итү схемасының төп максатлары һәм бурычлары:

- әйләнә-тирә мохиткә минималь йогынты ясаганда иң экономияле ысул белән су белән тәэмин итү системасын үстерүнең озак сроклы перспективасын билгеләү, шулай ук су белән тәэмин итү системаларын үстерүне һәм энергияне сак тоту технологияләрен кертүне икътисадый стимуллаштыру;

- капитал төзелеш объектын һәм мондый тоташтыруны башкарырга техник мөмкинлеге булганда тиешле оешманы су белән тәэмин итү челтәрләренә тоташтыру мөмкинлеген билгеләү;

- норматив таләпләр нигезендә су белән тәэмин итү системаларының ышанычлылыгын арттыру;

- * озак сроклы перспективада һәр кулланучыга исәпләгәндә су белән тәэмин итүгә чыгымнарны минимальләштерү;

- жирлек халкын су белән тәэмин итү;

- жирлекне су белән тәэмин итү өлкәсендә файдаланыла торган житештерү һәм башка билгеләнештәге яңа объектлар төзү;

- соңгы ун елда тормыш сыйфатын яхшырту гамәлдәге объектларның коммуналь инфраструктурасын тиешенчә үстерү зарурлыгына китерә.

Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын эшләү өчен нигез булып:

- «Су белән тәэмин итү һәм су бүлеп бирү турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон;

- РФ Хөкүмәтенең 05.09.13 № 782 карары белән расланган су белән тәэмин итү һәм су агызу схемаларының эчтәлегенә таләпләр;

- Муниципаль берәмлекне территорияль планлаштыру документлары.

1 бүлек. ГОМУМИ БЕЛЕШМӘЛӘР

1.1 Бердәм ситуация схемасында территорияләрнең чикләрен һәм исемнәрен күрсәтә, жирлекнең административ составы

Арча муниципаль районы Татарстан Республикасының төньяк-көнбатышында уңайлы икътисади-географик урын алып тора, республика башкаласы Казан шәһәрен Киров өлкәсе, Удмуртия Республикасы һәм Пермь крае белән тоташтыручы транспорт магистральләрендә урнашкан, ресурслар белән (руда булмаган файдалы казылмалар, урман, су, жир ресурслары) житәрлек дәрәжәдә тәмин ителгән.

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге, шәһәр жирлеге статусы булган муниципаль берәмлек, Татарстан Республикасының төньяк өлешендә, Арча муниципаль районының үзәк өлешендә урнашкан. «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Арча муниципаль районының Кече, Наласа, Урта Курса, Иске Кырлай, Яңасала авыл жирлекләре һәм Теләче муниципаль районы белән чиктәш.

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенә Арча шәһәре һәм аңа якын территорияләр керә, шул исәптән Олы Бирзә, Күпербаш, Иске Айван, Төбәк-Чокырча, Васильев Божа авыллары.

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенң хужалык комплексында житештерү секторы, беренче чиратта, «Арча сәт комбинаты», «Арча элеваторы» кебек азык-төлек сәнәгате предприятиеләреннән тора. Азык-төлек сәнәгате предприятиеләреннән тыш, житештерү секторы төзелеш кирпече житештерүче «АСПК» ААҖ Арча кирпич заводы тарафыннан тәкъдим ителгән.

Бүгенге көндә «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенң төп бюджет булдыручы предприятиеләре булып Арча сәт комбинаты («Арча» ЖЧЖ филиалы), «Арча элеваторы» АҖ, «АСПК» АҖнең Арча кирпич заводы тора. Барлык предприятиеләр дә Арча шәһәрендә урнашкан.

Арча муниципаль районы икътисадының инфраструктура секторы да шактый үсеш алган. Беренче чиратта бу мәгариф, сәүдә, транспорт һәм элемент, сәламәтлек саклау һәм торак-коммуналь хужалык кебек эшчәнлек төрләренә кагыла. Өлеге сектор район икътисадының чимал һәм житештерү секторларының нормаль эшләвен тәмин итә.

Шәһәр уңайлы транспорт-географик урынга ия. Шәһәрнең Татарстан Республикасының башка районнары һәм Россия Федерациясе регионнары белән тышкы элементка тимер юл һәм автомобиль транспорты төрләре белән гәмәлгә ашырыла. Турыдан-туры шәһәр аша гомуми кулланылыштагы федераль әһәмияткә ия «М - 7 «Волга» Мәскәү - Владимир - Түбән Новгород - Казан-Уфа автомобиль юлы, Киров шәһәренә керү юлы уза. Шәһәр территориясендә Горький тимер юлының «Юдино-Агерже» участогында «Арча» тимер юл станциясе урнашкан. Шәһәрдә һәм районда су һәм һава транспорты төрләре белән пассажирлар һәм йөкләр ташу гражданнар авиациясе аэродромы булмау сәбәпле башкарылмый, ә район территориясе буйлап ага торган елгалар суднолар йөрми. Кирәк булганда транспортны су һәм һава төрләре белән Казан шәһәреннән ташырга мөмкиннәр.

Арча шәһәре Югары туристлык-рекреацион потенциалга ия. Арча шәһәре Казансу елгасының матур ярында урнашкан. Арча муниципаль районы бай тарихка ия һәм моңа күп дәлиләр саклап калган. Хәзерге шәһәр чикләрендә археология һәйкәле – Арча шәһәрлеге, республика әһәмиятендәге шәһәр төзелеше һәм архитектура һәйкәлләре: сәүдәгәр Капралов йорты, Сызгановлар йорты, сәүдәгәр с. Хәйруллинның сәүдә рәтләре, район типографиясе бинасы – гражданлык архитектурасы һәйкәле, 1930 елда төзелгән Советлар Йорты, Изге Богородица покровы чиркәве һ. б. урнашкан. Арча муниципаль районы территориясендә шулай ук республика әһәмиятендәге Археология, тарих, шәһәр төзелеше, архитектура һәм сәнгать һәйкәлләре урнашкан.

1.2 Территориялар һәм территорияль (кадастр) бүленеш элементлары буенча халыкның Сан составы

2025 елның 1 гыйнварына «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенең гомуми халкы 22416 кеше тәшкил итә, шул исәптән шәһәр халкы – 19968 кеше, авыл халкы - 2448 кеше. Шәһәрдә сәнәгать житештерүенең төп урыннары һәм сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү, сәламәтлек саклау һәм мәгариф объектларының күпчелеге тупланган.

Даими халык саны тотрыклы кимү тенденциясенә ия. Халыкның кимүе үлүчеләр санының туучылар санынан Озак вакытка артуы белән бәйле. Халык санының кимүенә миграция агымы ярдәм итә, ул халыкның яшәү структурасын үзгәртә - ешрак яшьләр китә, китү урыннарында халыкның «картаюы» күзәтелә. Миграция агымы халыкның тормыш дәрәжәсе югары булмау, яшьләрнең югары белем алу өчен эре муниципаль берәмлекләргә китүе, мәдәни-көнкүреш мохите алга китү белән бәйле.

1.3 Геологик белешмәләр

Район территориясе Төньяк Татар гөмбәзенең көнбатыш битләвендә һәм Казан-Киров бөгелешенең көнчыгыш чигендә урнашкан.

Көндезгә өскә чыга торган иң борынгы төп токимнар булып Пермь системасы катламнары тора.

Елга үзәннәренең, чокырларның аскы өлешләрендә Казан ярусы токимнары ачык күренә, алар көнбатышта ачык соры доломитлар һәм известьташлардан, көнчыгышта кызыл төстәге комташлар һәм мергельләрдән, конгломерат, известьташ һәм балчык катламнарыннан тора.

Елга үзәннәре битләренең урта һәм югары өлешләрендә һәм су бүленешенең иң Калку урыннарында чуар төсле балчыклар, алевроитлар ачыла, алар комташлар һәм конгломератлар белән каплана.

Туфракны хасил итүче токимнар булып хезмәт итүче заманча һәм өске дүрттән бер өлешле комлы-балчыклы катламнар һәр жирдә үскән.

Арча районында кирпич балчык, төзелеш комы, таш ятмалары эшкәртелә. Көпшәк известьташлар һәм доломитлар өчен туфракны мелиорацияләү өчен чыгарыла.

Төзелеш материаллары һәм жирле эһәмияткә ия эшләнмәләр өчен минераль чимал ятмалары барланган һәм эксплуатацияләнә. Үзләштерүгә Сарай-Чокырча балчык чималы, Арча кирпич чималы һәм Күпербаш известьташ чыганакалары жәлеп ителгән. 10нан артык торф ятмасы ачыкланган.

1.4 Климат шартлары

Климаты уртача-континенталь, жәй чагыштырмача дымлы һәм салкын, кыш уртача салкын һәм карлы. Январның уртача еллык температурасы +3,4°C, гыйнварда -12,7°C, июльдә – +19,4°C, абсолют минимум -48 °C, абсолют максимум +38 °C.

Кышсыз чорның уртача озынлыгы - 143 көн.

Еллык явым-төшем 521 мм, жылы чорда 349 мм ява.

Тотрыклы кар капламы ноябрьнең икенче ункөнлеген уртасында хасил була, апрельнең икенче ункөнлеген башында таркала. Кар капламының уртача биеклеген 37 см (20-81 см).

Жилнең өстенлек итүче юнәлешләре: бер елда – көньяк-көнбатыш (20,1%) һәм Көнбатыш (15,9%), кыш көне – көньяк-көнбатыш (22,8%) һәм Көнъяк (19,6%), жәй көне – Төньяк (16,8%) һәм төньяк-көнчыгыш (13,8%).

1.5 Рельефның тасвирламасы

Арча районы-Татарстан Республикасының иң зур районнарының берсе, аның мәйданы 1842 км², район буенча Казанны Киров өлкәсе, Удмуртия Республикасы һәм Пермь крае белән тоташтыручы транспорт магистральләре уза. Көнбатыш Кама алды төньяк өлешендә урнашкан, Татарстанның Балтач, Саба, Теләче, Питрәч, Биектау, Әтнә районнары һәм Марий Эл Республикасы (Мари-Төрөк һәм Морки районнары) белән чиктәш.

Районның рельефы - калкулыклы тигезлек (биеклеген 170 - 266 м), Казансу (кушылдыклары: Атынка, Бирезинка, Ия, Кисьмесь), Ашыг, Шушма елгалары үзәннәре белән

бүлгэлэнгэн. Ачык соры урман һәм кәсле-көлсу туфрактар таралган. Район территориясенен якынча 12% заним урманнар алып тора.

Районның төньягында Нократ Увалы тау итәкләре (биеклеге 200 м га кадәр) күзәтелә. Кисмеш һәм Казансу елгаларының сулыяк ярлары буйлап Арча районының иң түбән көньяк өлеше урнашкан, аның биеклеге 120-140 м. районның майданы буенча иң зур урта өлеше, төньяктан Ашыт һәм Хәтнә елгалары үзгәренә белән чикләнган, Казансуның уң кушылдыклары тарафыннан 140-160 м биеклекләре өстенлек иткән меридиональ юнәлештә сузылган берничә елга арасына бүленгән (иң зур өлеше-меридиональ юнәлештә сузылган). биеклеге 200 м көнчыгышта Казансу чишмәләре янында). Районның төньяк, иң Калку (биеклеге 160-180 м) өлеше Ашыт, Шушма, Шора елгаларының һәм аларның кушылдыкларының өске өлешен үз эченә ала.

Шора – Ашыт, Ашыт – Семит, Казанка – Нурминка, Казанка – Кисмес елгалары арасында абсолют тамгалары 170-200 м булган (биеклекләренә арттыру 90-120 м га житә) калку су өслекләре зур булмаган участкалар булып сакланып калган.

Район өслегенен эрозия ягыннан нык бүлгәләнгәнлеген белән аерылып тора. Чокырлар челтәренен тыгызлыгы–0,3-0,4 км/кв. км, үзгәренә челтәренен тыгызлыгы–0,9 км/кв. км. Казансуның сул ярында һәм аның уң кушылдыкларында тирәнлеген 3-7 м га кадәр булган чокырлар рәвешендә Карст процесслары күренә.

1.6 Заявкалар алынган яисә техник шартлар бирелгән, яисә су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү челтәрләренә технологик тоташтыруга шартнамәләр төзелгән перспективалы төзелеш объектлары турында белешмәләр

Яңа төзелеш объектлары турында мәгълүматлар бирелмәде.

1.7 Су белән тәмин итү һәм (яки) су агызу челтәрләренә технологик тоташтыруның техник шартлары булган перспективалы төзелеш объектлары яки зоналары турында белешмәләр бирелмәде.

Шәһәр жирлеген территориясен үстерү планында реконструкция һәм уңайлы яшәү шартларын тәмин итә торган заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәгелә төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелешен карала. Үсеш планнары нигезендә жирлек территориясендә торак һәм ижтимагый биналар, шулай ук Индивидуаль торак йортлар төзү планлаштырыла.

Хәзергә вакытта шәһәр жирлеген территориясендә торак төзелешен индивидуаль торак төзелешен белән күрсәтелә. Киләчәктә урнашкан күчереп утырту системасы үзенен структурасын саклап калачак.

2 бүлек. СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ СХЕМАСЫ

1 БҮЛЕК " ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫНЫҢ ТЕХНИК-ИКТІСАДЫЙ ТОРЫШЫ

1.1 Су белән тээмин итү системасын һәм структурасын тасвирлау һәм жирлек территориясен эксплуатация зоналарына бүлү

Су белән тээмин итү системалары кулланучыларны тәүлекнең теләсә кайсы вакытында кирәкле күләмдә һәм кирәкле сыйфатта су белән тээмин итә торган корылмалар һәм жайланмалар комплексын атыйлар.

Су белән тээмин итү системаларының бурычлары булып:

су чыгару;

- кирәк булганда аны эшкәртү урыннарына тапшыру;

- суны махсус резервуарларда саклау;

- суүткәргеч челтәренә кулланучыларга су бирү.

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенә Арча шәһәре һәм аңа якин территорияләр керә, шул исәптән Олы Бирзә, Күпербаш, Иске Айван, Төбәк-Чокырча, Васильев Божә авыллары. Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары муниципаль берәмлекнең барлык торак пунктларында да эшли.

Су белән тээмин итү системасы үзәкләштерелгән, хужалык-эчү һәм янгынга каршы ихтыяжлар өчен берләштерелгән. Тышкы янгын сүндерү челтәрләрдә урнаштырылган жир асты янгын сүндерү гидрантларынан күздә тотыла. Хәзерге вакытта хужалык-эчә торган су белән тээмин итүнең төп чыганагы булып жир асты сулары (артезиан скважиналары) тора.

Муниципаль берәмлек территориясендә су белән тээмин итү хезмәтен «Арча муниципаль районы водоканалы» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятье (алга таба - «АМР водоканалы»ҖЧЖ) башкара.

1.2 Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары колачланмаган территорияләреннә тасвирламасы

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары муниципаль берәмлекнең барлык торак пунктларында да эшли. Үзәкләштерелгән су челтәрләренә Арча шәһәре һәм Олы Бирзә, Күпербаш, Иске Айван, Төбәк-Чокырча, Васильев Божә авыллары читендә урнашкан шәхси торак төзелешенә бер өлешә тоташтырылмаган.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү булмаганда, эчәр су чыганагы буларак вак корылмалы шәхси скважиналар, шахта һәм бораулау коелары, чишмәләр файдаланыла. Кагыйдә буларак, Утар төзелешә өчен чистарту чокырлары файдаланылуын исәпкә алып, алар кулланган суның сыйфаты кайбер очракларда санитария нормалары таләпләренә җавап бирми. Бер үк вакытта агыш төшүче суларның су белән тээмин итү өчен файдаланыла торган жир асты сулы катламнарына эләгү куркынычы да бар.

1.3 Су белән тээмин итүнең технологик зоналары, Үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су белән тээмин итү зоналары (су белән тээмин итү үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән кайнар су белән тээмин итү системаларынан, салкын су белән тээмин итү системаларынан файдаланып башкарыла торган территорияләр) тасвирламасы һәм үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары Исемлегә

«Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» РФ Хөкүмәтенә 05.09.2013 елгы 782 номерлы карары («су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемаларын эшләү һәм раслау кагыйдәләре», «су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары эчтәлегенә таләпләр» белән бергә) су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә яңа төшенчәләр кертәләр:

«су белән тээмин итүнең технологик зонасы » - кайнар су белән яисә салкын су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың суүткәргеч челтәренә бер өлешә, аның чикләрендә

суның исәпләнгән чыгымы нигезендә кулланучыларга су биргәндә су басымының (басымының) норматив күрсәткечләре тәмин ителә;

«салкын су белән үзәкләштерелгән тәмин итү системасы " - су әзерләү, ташу һәм абонентларга эчә торган һәм (яисә) техник су бирү өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы;

«үзәкләштерелмәгән салкын су белән тәмин итү системасы " - технологик яктан үзәкләштерелгән салкын су белән тәмин итү системасына бәйле булмаган һәм гомуми файдалану яисә чикләнгән затлар даирәсе өчен билгеләнгән корылмалар һәм жайланмалар.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итүнең технологик зоналары тасвирламасы 1 нче таблицада бирелгән.

1 нче Таблица-үзөклөштөрөлгөн суу белен тээмин итүнөң эксплуатация зоналары

Муниципаль берәмлек составына керүче торак пунктларның атамасы	Суу белен тээмин итү системасы (үзөклөштөрөлгөн/ үзөклөштөрөлмөгөн)	Суу белен тээмин итү чыганагы	Үзөклөштөрөлгөн суу белен тээмин итүнө гамәлгә ашырганда эксплуатация жаваплылыгына ия оешма	Суу белен тээмин итү чыганақларының баланссылыгы
г. Арск	үзөклөштөрөлгөн	Артезиан скважиналары, чишмәләр	ООО «Водоканал АМР»	МО «город Арск»
	үзөклөштөрөлмөгән	шахта коелары, вак скважиналар	Муниципаль милек, хосусый затлар	Муниципаль милек, хосусый затлар
	үзөклөштөрөлгән	Артезиан скважина	ООО «Водоканал АМР»	МО «город Арск»
Олы Вереzi ав.	үзөклөштөрөлмөгән	шахта коелары, вак скважиналар	Муниципаль милек, хосусый затлар	Муниципаль милек, хосусый затлар
	үзөклөштөрөлгән	Артезиан скважина	ООО «Водоканал АМР»	МО «город Арск»
Купербаш ав.	үзөклөштөрөлмөгән	шахта коелары, вак скважиналар	Муниципаль милек, хосусый затлар	Муниципаль милек, хосусый затлар
	үзөклөштөрөлгән	Артезиан скважина	ООО «Водоканал АМР»	МО «город Арск»
Васильев Божа ав.	үзөклөштөрөлмөгән	шахта коелары, вак скважиналар	Муниципаль милек, хосусый затлар	Муниципаль милек, хосусый затлар
	үзөклөштөрөлгән	Артезиан скважина, чишмәләр	ООО «Водоканал АМР»	МО «город Арск»
Иске Айван ав.	үзөклөштөрөлмөгән	шахта коелары, вак скважиналар	Муниципаль милек, хосусый затлар	Муниципаль милек, хосусый затлар
	үзөклөштөрөлгән	Артезианская скважина, родник Артезиан скважиналары, чишмәләр	ООО «Водоканал АМР»	МО «город Арск»
Тюбяк-Чекурча ав.	үзөклөштөрөлмөгән	шахта коелары, вак скважиналар	Муниципаль милек, хосусый затлар	Муниципаль милек, хосусый затлар
	үзөклөштөрөлгән	Артезиан скважина	ООО «Водоканал АМР»	МО «город Арск»

1.4 Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын техник тикшерү нәтижеләрен тасвирлау

1.4.1 гамәлдәге су белән тәмин итү чыганаclarының һәм су алу корылмаларының торышын тасвирлау

Су белән тәмин итү системасы дип кулланучыларны тәүлекнең теләсә кайсы вакытында кирәкле күләмдә һәм кирәкле сыйфатта су белән тәмин итә торган корылмалар һәм жайланмалар комплексын атыйлар.

Су белән тәмин итү чыганагы булып жир асты сулары - артезиан скважиналары һәм чишмәләр тора. Түбәндә муниципаль берәмлек территориясендә гамәлдә булган үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары тасвирламасы китерелә.

Арча ш. үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы

Арча шәһәрә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү чыганаclarы сыйфатында 5 су алу скважинасы һәм 3 каптированный Чишмә файдаланыла. Су алу корылмаларының житештерүчәнлегә тәүлегенә 5000 м3 тәшkil итә.

«Курса-1» һәм «Курса-2» чишмәләре Түбән Курса торак пункты янында урнашкан. Суны күтәрү ЭЦВ маркалы насослар белән башкарыла-10-65-140, ЭСВ-8-40-110, егәрлегә 25 кВт, житештерүчәнлегә 63 һәм 40 м3/сәг.

«Күпербаш» чишмәсе Күпербаш торак пункты янында урнашкан, аны ЭЦВ маркалы насос белән күтәрәләр-10-63-140 аның куәте 45 кВт, житештерүчәнлегә 65 м3/сәг. Чишмә жир асты суларынан чыга торган вак (7 данә) чишмәләр рәвешендә.

Чишмә суы полиэтилен торбалар аша 3 нче күтәргеч насос станциясе мәйданчыгына жибәрелә. Барлык бирелә торган су 500 м3 лы 2 резервуарда жыела, анда СКВ-200 тибындагы суны исәпкә алу узелы урнаштырылган.

Жәй айларында Тышкы һавада температура югары булган вакытта Арча шәһәрәндә яшәүче халыкка салкын су куллану төрлечә арта. Суүткәргеч корылмалар аша су чыгымы норматив белән чагыштырганда берничә мәртәбә арта.

Эчәргә яраклы су кытлыгын киметү һәм бирелүче суны арттыру максатларында 2025 елда III су алу мәйданчыгында 500 м3 су сыйдырышлы өстәмә резервуар урнаштырылды.

3 нче күтәрелеш мәйданчыгында насос станциясе бар, анда К тибындагы 3 насос урнаштырылган-100-80-160 егәрлегә 15 кВт. Бу насослар бүлү челтәрәндә басымны саклау өчен хезмәт итә.

Чишмәләр сулы локаль аз сулы Түбән Уржум карбонат-терриген комплексының жир асты суларын агызалар һәм СанПиН 2.1.3684-21 таләпләренә туры киләләр "шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәмин итүгә, атмосфера һавасына санитар-эпидемиологик таләпләр, туфракка, торак урыннарга, житештерү, жәмәгать урыннарын эксплуатацияләүгә, санитар - эпидемиягә каршы (профилактик) чаралар оештыруга һәм уздыруга".

Ялгыз су алу скважиналары Арча шәһәрә территориясендә урнашкан.

Арча шәһәрә территориясендә Арча тимер юл станциясенә караган скважиналы ведомство су алуы бар. Су алу урыны Казансу елгасы кисеменнән 50 м көньяк читтә, рельефның абсолют тамгалары 91-93 м. аның төзелеше 1970 елда башкарылган. Суның сыйфаты СанПин 2.1.3684-21 таләпләренә туры килмәү сәбәпле, бүгенге көндә су алудан файдаланмыйлар.

«Арча» ЖЧЖ сөт комбинатын су белән «Арча» су жыю юлы (сөт комбинатынан 1,5 км көньяктарак урнашкан) һәм бер эксплуатация скважинасы (сөт комбинаты территориясендә аның көньяк өлешендә урнашкан) тәмин итә. Жир асты сулары «Арча» ЖЧЖ тарафыннан сөт комбинатын хужалык-эчү сулары белән тәмин итү һәм Сәнәгатьтә агызу максатында файдаланыла.

Су белән тәмин итү схемасын эшләгән вакытта, «Арча шәһәрә» муниципаль берәмлегә Башкарма комитеты мәгълүматлары буенча, Арча шәһәрә һәм Иске Айван авылларының су белән тәмин ителешен арттыру өчен муниципаль берәмлек территориясендә Иске Айван

авылының көнбатыш читендәге биш артезиан скважинасынан торган жир асты суларын алу жайланмасы файдалануга тапшырыла.

Су алу житештерүчәнлегә тәүлегенә 1050 м³ тәшкил итәчәк. Су алу Арча шәһәренен көньяк өлешендәге һәм Иске Айван авылының проектлана торган торак массивларын су белән тәмин итү өчен каралган. Артезиан скважиналарында су күтәрү өчен 6 һәм 8 м³/с/г житештерүчәнлектәге насослар урнаштырылган. су бүлү челтәренә 25 м³ күләмендәге су жыю манарасы аша бирелә. Иске Айван авылының көньяк-көнчыгыш читендә торак пунктның су куллануын жайга салу, челтәрдә кирәкле басым булдыру, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы су запасын саклау өчен һәркайсы 25 м³ күләмендәге ике су башнясы каралган.

Иске Айван һәм Төбәк-Чокырча авылларын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы

Иске Айван һәм Төбәк-Чокырча авылларын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү ике жир асты су белән тәмин итү чыганагы – 59 нчы артезиан скважинасы һәм Чишмәдән оештырылган. Су алу корымаларының житештерүчәнлегә тәүлегенә 340 м³ тәшкил итә.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү челтәрендә Чыганаclar янәшәсендә һәркайсының күләме 25 м³ булган ике су башнясы урнаштырылган.

Иске Айван һәм Төбәк-Чокырча авылларын су белән тәмин итү системасы Арча шәһәренен су белән тәмин итү системасы белән берләштерелгән.

Олы Бирәзә авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы

Олы Бирәзә авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү бер жир асты су чыганагынан оештырылган:

- 20 нче номерлы скважина, житештерүчәнлегә тәүлегенә 196 м³.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү челтәрендә скважина янәшәсендә 25 м³ күләмендәге су башнясы урнаштырылган.

Күпербаш авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы

Күпербаш авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү бер жир асты су чыганагынан оештырылган:

- житештерүчәнлегә тәүлегенә 264 м³ булган 7 нче скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү челтәрендә скважина янәшәсендә 25 м³ күләмендәге су башнясы урнаштырылган.

Васильев Бужа авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы

Васильев Бужа авылын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү бер жир асты су чыганагынан оештырылган:

- житештерүчәнлегә тәүлегенә 354 м³ булган 80 нче скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү челтәрендә скважина янәшәсендә 25 м³ күләмендәге су башнясы урнаштырылган.

Су белән тәмин итү чыганаclarы i пояс санитария саклау зоналары белән тәмин ителгән, аларның күләме СанПин 2.1.4.1110-02 «су белән тәмин итү чыганаclarын һәм хужалык-эчү билгеләнешендәге суүткәргечләрне санитария саклау зоналары» таләпләренә туры килә. Санитар саклау зоналарын эксплуатацияләү СанПиН 2.1.4.1110-02 «су белән тәмин итү чыганаclarын һәм хужалык-эчү билгеләнешендәге суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» таләпләре нигезендә үтәлә.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү чыганаclarының Гомуми характеристикасы түбәндәге таблицада китерелгән.

1 нче Таблица-су белән тээмин итү чыганаclarына Характеристика

№ п/п	Шартлы билгеләү	Белдерелгән житештерүч әнлек, (м3/тәүлек)	Файдалануга тапшыру елы	Насос маркасы (насослар)	Насос жайланмасын ың житештерүчә нлегә, (м3/тәүлек)	Санитар саклау зонасы булу
1	Су белән тээмин итү системасы Арча ш.					
1.1	Чишмә «Купербаш»	650	н/д	ЭЦВ-10-63-140	1560	есть
1.2	Чишмә «Корса-1»	175	н/д	ЭЦВ-8-40-110	600	есть
1.3	Чишмә «Корса-2»	350	н/д	ЭЦВ-10-65-140	1560	есть
2	Су белән тээмин итү системасы Иске Айван и Тюбәк-Чекурча ав.					
2.1	Скважина №59	340	1975	ЭЦВ-6-10-80	240	есть
2.2	Чишмә	126	н/д	ЭЦВ-6-10-80	240	есть
3	Су белән тээмин итү системасы Олы Берези ав.					
3.1	Скважина №20	196	1978	ЭЦВ-6-10-80	240	есть
4	Су белән тээмин итү системасы Купербаш ав.					
4.1	Скважина №7	264	1980	ЭЦВ-6-10-150	240	есть
5	Су белән тээмин итү системасы Васильев Божә ав.					
5.1	Скважина №80	354	1972	ЭЦВ-6-10-60	240	есть

Искәрмә-Арча шәһәре территориясендә урнашкан артезиан скважиналары турында мәгълүматлар бирелмәде.

1.4.2. Суны чистарту һәм әзерләүнен гамәлдәге корылмаларының тасвирламасы, су әзерләүнең кулланыла торган технологик схемасының су сыйфаты нормативларын тәмин итү таләпләренә туры килүен бәяләүне дә кертеп

СанПиН 2.1.3684-21 һәм СанПиН 1.2.3685-21 таләпләре нигезендә эчә торган су эпидемик һәм радиацион яктан куркынычсыз, химик составы буенча зарарсыз һәм уңайлы органолептик үзлекләргә ия булырга тиеш, шулай ук эчә торган суның сыйфаты бүлү чөлтәренә кергәнче гигиена нормативларына, шулай ук нокталарда туры килергә тиеш. тышкы һәм эчке суүткәргеч чөлтәренәң су бүленеше.

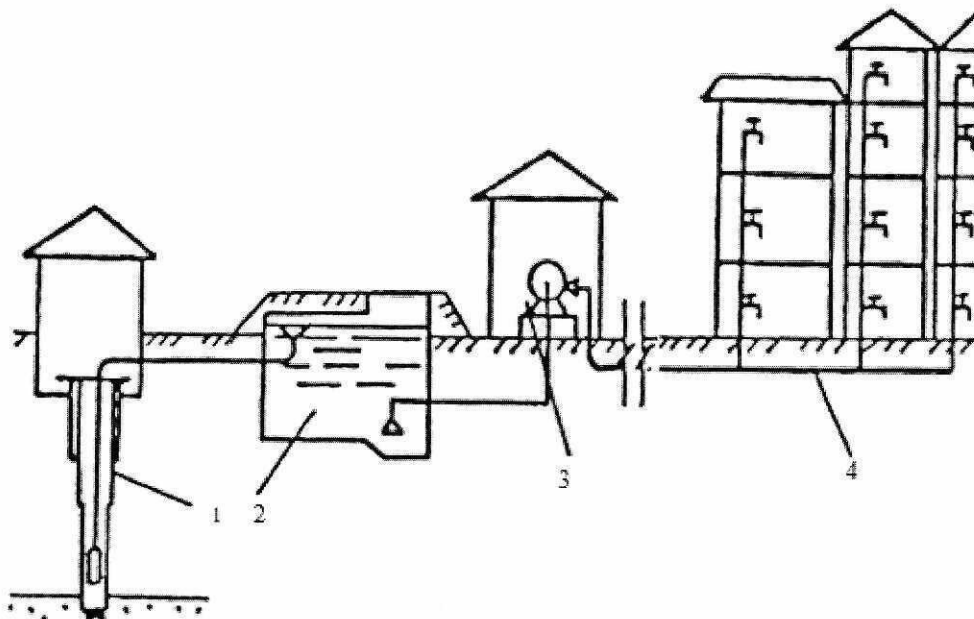
Су әзерләү һәм су чистарту юк, кулланучыларга башлангыч (табигый) су бирелә. Арча шәһәренәң су алу корылмаларыннан алына торган эчәргә яраклы суның сыйфаты гомуми катылык күрсәткече буенча норматив документация таләпләренә туры килми (7,5+1,13 мг-экв/Л, норматив 7 мг-экв/л кадәр). Зур Бирзә авылының су алу корылмаларыннан алына торган эчәргә яраклы суның сыйфаты болганчылык күрсәткече (1,5 мг/л нормада 3,89+0,78 мг/л); сульфатлар күләме (895+90 мг/л, нормада 500 мг/лдан артмый); гомуми катылык (22,95+3,44 мг-экв/Л, норматив 7 мг-экв/Л кадәр булганда); гомуми минеральләшү (1766+158,9 мг/л, норма 1000 мг/лдан артмаса); органолептик күрсәткечләр ПДК дан 1,5 тапкырга артыграк.

Күпербаш, Васильев Бужа, Иске Айван, Төбәк-Чокырча авыллары су белән тәмин итү системаларында эчәр суның сыйфаты суның физик-химик һәм бактериологик үзлекләренә төп күрсәткечләренә туры килә, СанПиН 1.2.3685-21 «гигиена нормативлары һәм кеше өчен тирәлек факторларының куркынычсызлыгын һәм (яки) зарарсызлыгын тәмин итүгә таләпләр яшәү».

Кулланучыларны эчәргә яраклы сыйфатлы су белән тәмин итү өчен җирлекнең су алу корылмаларында суны чистарту станцияләрен урнаштыру вариантларын карарга тәкъдим ителә, алар суны зарарсызландыруны, шулай ук Арча шәһәре һәм Олы Бирәзә авылы су белән тәмин итү системаларында катылык күрсәткечләрен киметүгә күздә тоталар.

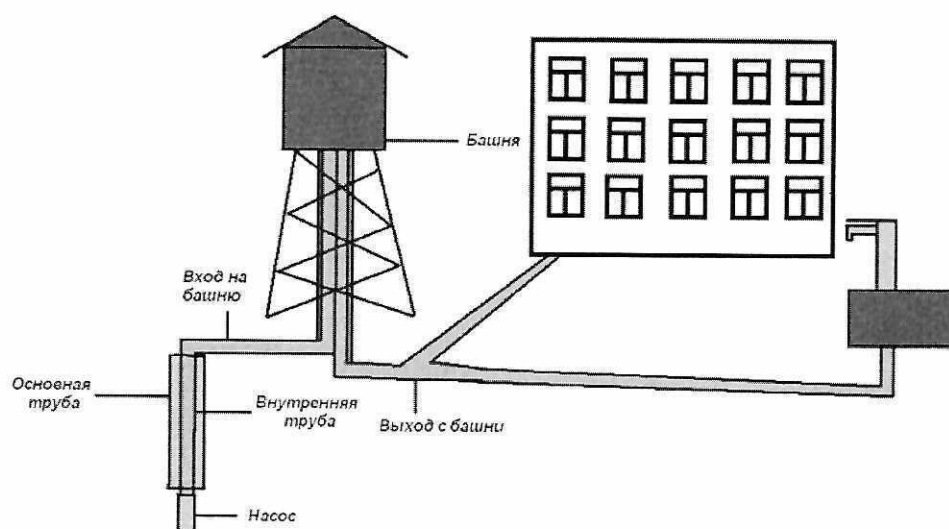
1.4.3 Гамәлдәге үзәкләштерелгән насос станцияләренә торышын һәм эшләвен тасвирлау, шул исәптән су бирүнең энергия нәтиҗәлелеген бәяләү, ул билгеләнгән су күләмен бирү өчен кирәкле электр энергиясенә чагыштырма чыгымы һәм билгеләнгән басым (басым) дәрәжәсә нисбәте буларак бәяләнә

Арча шәһәре территориясендә су белән тәмин итү түбәндәге схема буенча башкарыла: чишмәләрдән алынган су диаметры 225 мм булган, озынлыгы 28,7 км булган полиэтилен торба буенча Арча шәһәренә Көнбатыш урамындагы 3 нче насос станциясә территориясендә урнашкан Чиста су резервуарына китерелә. Аннан соң су шәһәрнең божралы бүлү челтәренә бирелә.

1 нче рәсем – су белән тәмин итүнең принципиаль схемасы (1 – су белән тәмин итү чыганагы; 2 – Чиста су резервуары; 3 – III күтәргеч насос станциясә; 4 – кулланучылар)

Иске Айван, Төбәк-Чокырча, Зур Бирәзә, Күпербаш, Васильев Божә авыллары территориясендә су белән тәмин итү түбәндәге схема буенча гамәлгә ашырыла: су белән тәмин итү чыганаclarыннан алына торган су турыдан-туры бүлү челтәренә һәм алга таба суны сүтү колонкаларына яки кулланучыга бирелә. Бүлү челтәрендә таләп ителгән басым дәрәжәсен саклау өчен су җыю башнялары кулланыла.

2 нче рәсем – су жыю манарасыннан башка су белән тәэмин итүнең принципиаль схемасы (1 – су белән тәэмин итү чыганагы, скважина; 2-кулланучылар)

Насос станцияләре жиһазларына характеристика түбәндәге таблицада китерелгән.

1 нче Таблица-су белән тәэмин итү системасының күтәрү насос станцияләре жайланмалары

Төеннең исеме һәм урнашу урыны	Оборудование			
	Насос маркасы	житештерүчәнлек, м3/сәг	басым, м	элның куәте. дв-ля, кВт
3 нче күтәрү насос станциясе, Арча ш.	К-100-80-160	100	32,0	15,0
	К-100-80-160	100	32,0	15,0
	К-100-80-160	100	32,0	15,0

Шәһәр жирлегенә салкын су белән тәэмин итү системаларының энергетик нәтижәләгә күрсәткечләре түбәндәге таблицада китерелгән.

1 нче Таблица-ресурслар белән тәэмин итүче оешманың салкын су белән үзәкләштерелгән системасының энергия нәтижәләгә күрсәткечләре

№ п.п.	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлекләре	2024 год
1	Су күтәрелү күләме	тыс. куб. м	1 099,793
2	Су эзерләүнең технологик процессында кулланыла торган электр энергиясе чыгымы	тыс. кВт*ч	1 480,22
3.	Энергетика нәтижәләгә күрсәткечләре		
3.1	Эчә торган суны эзерләүнең һәм транспортировкауның технологик процессында кулланыла торган электр энергиясен күтәрелгән су күләменә берәмлегенә чагыштырма чыгымы	кВт*ч/куб.м	1,345

2024 елда су белән тәэмин итү системасында суны күтәрүгә һәм транспортлауга уртача электр энергиясе чыгымы 1,345 кВт·сәг/куб.м тәшкил итте. электр энергиясен куллануны киметү һәм насос жиһазларының эш нәтижәләгә арттыру өчен заманча энергия нәтижәле насос жайланмалары урнаштыру юлы белән су алу корылмаларын реконструкцияләү вариантларын карарга тәкъдим ителә.

1.4.4 Су белән тәмин итү системаларының суүткәргеч челтәрләренә торышын һәм эшләвен тасвирлау, челтәрләренә тузу зурлыгын бәяләүне һәм бу челтәрләр буенча транспортлау процессында суның сыйфатын тәмин итү мөмкинлеген билгеләүне дә кертеп

Суүткәргеч челтәре кулланучыларга су ташыла торган магистраль һәм таратучы торбаүткәргечләр жыелмасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч челтәренә төп максаты-кулланучыларга кирәкле күләмдә, кирәкле сыйфатта һәм кирәкле басым белән су бирү. Жирлекнең су белән тәмин итү челтәрләренә характеристика түбәндәге таблицада китерелгән.

1 нче Таблица – муниципаль берәмлекнең су белән тәмин итү челтәрләренә Характеристика

№ п/п	Атамасы н. п.	Су белән тәмин итүнең гамәлдәге челтәрләре , км	
		Ø 63	Ø 110/225
1	Арча ш, Комаров ур.	32,7	102,75
2	Олы Вережи		3,58
3	Иске Айван		17,38
4	Иске Айван (многодет. семьи)		3,17
5	Тобяк-Чекурча		3,0
6	Васильев Божа		2,67
	Барлығы:	32,7	133,44

Суүткәргеч челтәрләре төрле материаллардан (чуен, корыч һәм полиэтилен) эшлэнгән. Су белән тәмин итү челтәрләренә эшләүгә сәләте планлы һәм авария хәлендәге ремонт үткәру, шулай ук челтәрләренә тузган участкаларын өлешчә алыштыру белән тәмин ителә. Су белән тәмин итү корылмаларын модернизацияләү һәм төзү бик түбән темплар белән башкарыла. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының торышы канәгатьләнәрлек булмавының бер сәбәбе-суүткәргеч челтәрләренә нык тузганлыгы, су белән тәмин итүне үстерүнең генераль схемаларының булмавы.

Челтәрләренә иң нык тузганы урамдагы суүткәргеч челтәрләренә туры килә. Суүткәргеч челтәрләрендә аварияләр һәм агып чыгуларны булдырмау һәм югалтулар күләмен киметү өчен ябу-жайга салу арматурасын һәм эксплуатация ресурсы беткән суүткәргеч челтәрләрен вакытында алыштыру үткәрелә.

Ябу-жайга салу арматурасы суүткәргечнең авария хәлендәге участкаларын локальләштерү һәм авария-торгызу эшләрен башкарганда яшәүчеләрнең һәм сәнәгать предприятиеләренә иң аз санын сүндерү өчен кирәк.

Хәзерге вакытта чуен һәм корыч торбаүткәргечләр полиэтиленга һәм ВЧШГДАН ясалганнарга алыштырыла. Торбаүткәргечләрнең заманча материалларының хезмәт итү вакыты шактый зур,техник һәм эксплуатацион характеристикалары сыйфатлырак. Полимер материаллар коррозиягә бирешми, шуңа күрә аларга металл торбаларны эксплуатацияләгәндә килеп чыга торган Кимчелекләр һәм проблемалар хас түгел.

Аларда төрле катламнар (химик һәм биологик) ясалмый, шуңа күрә полимер материаллардан торбаларның гидравлик характеристикалары хезмәт итү чоры дәвамында даими диярлек кала. Полимер материаллардан ясалган торбалар металлныкына караганда бер мәртәбә диярлек җиңелрәк, шуңа күрә төяү-бушату һәм ташу операцияләре арзанрак һәм авыр техника куллануы таләп итми, аларны монтажлауда уңайлы.

Аларның чагыштырмача аз массасы һәм җитәрлек сыгымчалылыгы аркасында иске торбаүткәргечләрне траншеясыз ысуллар белән полиэтилен торбалар белән алыштырырга мөмкин.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының суүткәргеч челтәрләренә эшләве һәм эксплуатациясе РФ Дәүләт төзелешенең 1999 елның 30 декабрендәге 168 номерлы боерыгы белән расланган «коммуналь су белән тәмин итү һәм канализация системаларын һәм корылмаларын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре» нигезендә гамәлгә

ашырыла.транспортлау процессында суның сыйфатын тээмин итү өчен СанПиН таләпләренә туры килүгә даими мониторинг үткәрелә. 1.2.3685-21.

Аварияләр килеп чыгу куркынычын киметү һәм кулланучыларны сыйфатлы һәм ышанычлы су белән тээмин итү өчен су белән тээмин итү челтәрләренәң иң тузган участкаларын реконструкцияләү вариантларын карарга кирәк.

1.4.5 Су белән тээмин иткәндә килеп чыга торган техник һәм технологик проблемаларның тасвирламасы, дәүләт күзәтчелеген, муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы органнарның суның сыйфатына һәм иминлегенә йогынты ясый торган хөкүк бозуларны бетерү турындагы күрсәтмәләренәң үтәләшенә анализ

Бүгенгә көндә «Арча шәһәре " муниципаль берәмлеген су белән тээмин итүдә төп проблемалар түбәндәгеләр::

- су алу корымалары жайланмаларының тузуы суүткәргечләрнең, суүткәргечләрнең һәм Системаның функциональ элементлары жайланмаларының тузуы югары дәрәжәдә;

- су белән тээмин итү челтәрләренәң тузуы. Суүткәргечләрнең авария хәлендәге юлларын бетерү, запас частьләр сатып алу чыгымнары су белән тээмин итү системаларын карап тоту һәм аларга хезмәт күрсәтү чыгымнарының гомуми күләмендә шактый зур өлешне тәшкил итә.

- су белән тээмин итү чыганаclarын исәпкә алу приборлары һәм кулланучыларны абонентларга кертүнең житәрлек дәрәжәдә жиһазландырылмавы.

- су алу корымаларынан озак вакыт файдалану, әйләнмә торбаларның һәм фильтрлау элементларының тузуы сыйфатның органолептик күрсәткечләрән начарайта.

- Арча шәһәре һәм Олы Бирзә авылының су алу корымаларынан алына торган эчәр суның сыйфаты норматив документлар таләпләренә туры килми

. Күпербаш, Васильев Бужа, Иске Айван, Төбәк-Чокырча авылларын су белән тээмин итүнең жир асты чыганаclarынан алынган су, гомумән алганда, СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килә. Әмма суны кулланучыларга бирү алдыннан чистарту системалары булмау сәбәпле, суны агулау куркынычы туа.

1.4.6 Күрсәтелгән системаның технологик үзенчәлекләрән чагылдыра торган кайнар су белән тээмин итүнең ябык системаларын кулланып, кайнар су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системасын тасвирлау

Муниципаль берәмлек территориясендә үзәкләштерелгән кайнар су белән тээмин итү юк. Абонентларны кайнар су белән тээмин итү ихтыяжлары өчен суны жылыту шәхси тәртиптә – электр су жылыткычлары урнаштыру яки мунчаларда кайнар су эзерләү юлы белән башкарыла.

1.5 Мәңге тунган грунтлар таралган территориягә карата суның катуын булдырмау буенча гамәлдәге техник һәм технологик карарларның тасвирламасы

"Арча шәһәре «муниципаль берәмлеге мәңге тунган грунтлар таралган территориядә урнашмый. Суның катуын булдырмау максатыннан, суның өзлексез хәрәкәтен тээмин итеп, суүткәргечләр жир астына сузылган.

Суүткәргечләрне жир астына салганда туңу-грунт шартларын һәм грунтларның температура режимын үзгәртү мөмкинлеген исәпкә алырга, шулай ук грунтка жылылык йогынтысын булдырмауны күздә тотарга кирәк.

1.6 Үзеклештерелгән су белән тээмин итү системасы объектларына милек хокукында яисә башка законлы нигездә ия булган затлар исемлеге, әлеге затларның шундый объектлары (мондый объектлар урнашкан зоналарның чикләре)
Үзеклештерелгән су белән тээмин итү системасы объектларына ия затлар исемлеге 6 нчы таблицада бирелгән.

1 нче Таблица – су белән тээмин итүнең үзеклештерелгән системасы объектларына ия затлар исемлеге

№ п/п	Торак пункт исеме	Үзеклештерелгән су белән тээмин итү объектларына ия физик яисә юридик зат исеме	Үзеклештерелгән су белән тээмин итү объекты	Хезмәт күрсәтүче оешма
1.	Арча ш.	МБ «Арча»	Су алу корылмалары, сууткәргеч чөлтәрләре	ООО «Водоканал АМР»
2.	Олы Верези ав.	МБ «Арча»	Су алу корылмалары, сууткәргеч чөлтәрләре	ООО «Водоканал АМР»
3.	Купербаш ав.	МБ «Арча»	Су алу корылмалары, сууткәргеч чөлтәрләре	ООО «Водоканал АМР»
4.	Васильев Божаав.	МБ «Арча»	Су алу корылмалары, сууткәргеч чөлтәрләре	ООО «Водоканал АМР»
5.	Иске Айван, Тобяк-Цекурча ав.	МБ «Арча»	Су алу корылмалары, сууткәргеч чөлтәрләре	ООО «Водоканал АМР»

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендәге су белән тээмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүне
«Водоканал АМР» ЖЧЖ башкара.

2 БҮЛЕК "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫН ҮСТЕРҮ ЮНӘЛЭШЛӘРЕ"

2.1 Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренен төп юнәлешләре, принциплары, бурычлары һәм планлы күрсәткечләре

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерүнең төп юнәлеше булып бөтен су белән тээмин итү системасын модернизацияләү исәбенә халыкка күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын күтәрү тора. Муниципаль берәмлекнең үсеш планнары нигезендә үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерү түбәндәге принципларны исәпкә алып гамәлгә ашырыла:

- халыкны эчәр су һәм су белән тээмин итү хезмәтләре белән тээмин итүнең өстенлегә;
- су белән тээмин итү өлкәсенә инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру, хосусый инвестицияләрне кире кайтару гарантияләрен тээмин итү;
- кайнар су белән, салкын су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системаларының технологик һәм оештыру бердәмлеген һәм бөтенлеген тээмин итү;
- кайнар су, салкын су белән тээмин итүче оешмаларның һәм аларның абонентларының икътисадый мәнфәгатьләре балансына ирешү һәм аларны үтәү;
- кайнар су һәм салкын су белән тээмин итүче оешмаларның су белән тээмин итү өчен кирәкле икътисадый нигезләнгән чыгымнарыннан чыгып, су белән тээмин итү өлкәсендә тарифлар билгеләү;
- су белән тээмин итү өлкәсендә эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тотрыклы һәм дискриминацияләнми торган шартлар тээмин итү;
- абонентларның су белән тээмин ителешенә бертигез шартлар тудыру;
- су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар, Россия Федерациясә дәүләт хакимияте органнары, Россия Федерациясә субъектлары дәүләт хакимияте органнары һәм су белән тээмин итү өлкәсендә жайга салуны гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә ачык булуы.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерүнең төп бурычлары булып:

- өзлексез һәм сыйфатлы су белән тээмин итү юлы белән халыкның сәламәтлеген саклау һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшырту;
- суны экономиялә куллану юлы белән энергетика нәтижәлелеген арттыру;
- кайнар су белән тээмин итүне, салкын су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар эшчәнлегенә нәтижәлелеген арттыру исәбенә абонентлар өчен су белән тээмин итүдән файдалану мөмкинлеген тээмин итү;
- салкын су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системаларын элге системалар белән идарә итүнең нәтижәле рәвешләрен үстерү, инвестицияләр жәлеп итү һәм кайнар су белән, салкын су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның кадрлар потенциалын үстерү юлы белән үстерүне тээмин итү;
- торақ төзелеше өчен планлаштырыла торган территорияләрне су белән тээмин итү чөлтәрләре белән тээмин итү;
- су белән тээмин итү чөлтәрләренә физик тузуын киметү һәм гидравлик режимын яхшырту;
- су белән тээмин итү системасының ышанычлылығын һәм нәтижәлелеген арттыру;
- янғын сүндерүне оештыруны яхшырту.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләренә түбәндәгеләр керә:

- а) эчә торган суның сыйфат күрсәткечләре
- б) су белән тээмин итүнең ышанычлылығы һәм өзлексезлегә күрсәткечләре
- в) абонентларга хезмәт күрсәтү сыйфаты күрсәткечләре
- г) ресурслардан файдалануның нәтижәлелегә күрсәткечләре, шул исәптән транспортировкада су югалтуларын киметү

д) инвестиция программасы чараларын гамәлгә ашыру бәясе һәм аларның нәтижелелеге нисбәте-суларның сыйфатын яхшырту

е) торак-коммуналь хужалык өлкәсендә мәгълүмати-хокукий жайга салу буенча дәүләт сәясәтен эшләү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән башка күрсәткечләр.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләренең гамәлдәге һәм перспективалы күрсәткечләре 7 бүлектә китерелгән.

2.2 Су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системаларын үстерүнең төрле сценарийларына карап төрле сценарийлары

Жирлекнең үсеш планында реконструкция һәм яшәү өчен уңайлы шартлар тудырырлык заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәге төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеше карала. Үсеш планнары нигезендә муниципаль берәмлек территориясендә торак һәм ижтимагый биналар, шулай ук Индивидуаль торак йортлар төзү планлаштырыла.

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә торак төзелеше күбесенчә индивидуаль торак төзелеше белән күрсәтелә. Торак төзелешенең планлаштырыла торган һәм гамәлдәге кварталлары территориясендәге кулланучыларны үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасына тоташтыруны тәмин итү өчен су белән тәмин итү чөпкәләрен төзү, янғын сүндерү гидрантларын урнаштырып һәм турыдан-туры торак йортларга һәм халыкка хезмәт күрсәтү предприятиеләренә су кертәп, урамнар буйлап бөжрәләр суүткәргеч чөпкәләрен оештыру планлаштырыла.

Арча шәһәрендә, Иске Айван, Олы Бирзә авылларында планлаштырылган торак кварталларны су белән тәмин итү системасы белән тәмин итү өчен су жыю урыннары төзү (артезиан скважиналары бораулау, су жыю башнялары урнаштыру) күздә тотыла.:

- Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Арча шәһәренең көньяк өлеше өчен су алу узелы

- Зур Баржы авылыннан су алу (артезиан скважинасы бораулау, су жыю манарасы урнаштыру).

Кулланучыларны ышанычлы һәм сыйфатлы су белән тәмин итү өчен гамәлгә ашыруга түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

- Су алу корымаларының искәргән жайланмаларын алыштыру;

- Суүткәргеч чөпкәләренең искәргән участокларын реконструкцияләү һәм алыштыру;

- Резервуарларны һәм суүткәргеч чөпкәләргә ел саен чистарту һәм дезинфекцияләү;

- Су саклау зоналары (ВЗ) һәм яр биеклек яклау полосалары (ПЗП) чөпкәләрендә хужалык эшчәнлеген чөпкәләргә үтәү, Россия Федерациясе Су кодексы таләпләре нигезендә ВЗ һәм ПЗПДА законнар регламентын үтәү.

Норматив сыйфатлы эчә торган су кулланучыга капитал ремонтланган яисә санацияләнгән суүткәргеч чөпкәләргә аша сыйфат күрсәткечләре начарланмыйча гына барып жөтәргә тиеш. Гамәлдәге магистраль һәм бүлү суүткәргеч чөпкәләрен модернизацияләү су белән тәмин итү системасының ышанычлылыгын арттырырга, шулай ук су югалтуларны киметергә мөмкинлек бирәчәк.

Төзек булмаган һәм искәргән үзәктән куу насосларын саклау һәм контроль чаралары белән жиһазландырылган заманча насосларга вакытында алыштыру су алу корымаларының тотрыклылыгын һәм ышанычлылыгын арттырырга, су күтәрүгә энергия чыгымнарын киметергә мөмкинлек бирәчәк.

Су белән тәмин итү чыганаclarының торышын һәм алына торган суның сыйфатын, шулай ук су белән тәмин итү системаларының мөмкин булган үсешен бәяләү өчен даими рәвештә жир асты суларын мониторинглау буенча чаралар үткәргә киңәш ителә. Периодик контроль үткәрү су алудан файдаланучы оешмага мөмкинлек бирә:

• суларның торышы турында мәгълүматны үз вакытында алырга, ә аларның сыйфаты үзгәргән очракта кирәкле чаралар күрергә;

- суларның биеклеген күзәтергә һәм жайланмаларның эшен жайга салырга;
- су алу корылмасы эшенә рациональ идарә итүне тээмин итәргә.

Су белән тээмин итү системасын үстерү буенча чараларны гамәлгә ашыру алдыннан
 проект-смета документациясен эшләргә кирәк.

3 БҮЛЕК "КАЙНАР, ЭЧЭ ТОРГАН, ТЕХНИК СУНЫ СУ БЕЛЭН ТЭЭМИН ИТҮ ҺӘМ КУЛЛАНУ БАЛАНСЫ"

3.1 Кайнар, эчэ торган, техник суны житештергәндә һәм транспортировкалаганда югалтуларның структур өлөшөн анализлауны һәм бәяләүне дә кертеп, су бирүнең һәм сатуның гомуми балансы

Су бирү һәм сатуның гомуми балансы 7 нче таблицада бирелгән.

1 нче Таблица-су бирү һәм сату күләме

№ п/п	Показатели	Ед. изм.	2024 г
1	Арча ш.		
1.1	Су күтәрелде	тыс. куб.м	1 108,409
1.2	Су югалтулар	тыс. куб.м	96,600
1.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	тыс. куб.м	1 011,809
	Халык	тыс. куб.м	853,442
	Бюджет оешмалары	тыс. куб.м	68,059
	Башка кулланучылар	тыс. куб.м	90,309
2	Олы Вереzi		
2.1	Су күтәрелде	тыс. куб.м	28,566*
2.2	Су югалтулар	тыс. куб.м	2,597
2.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	тыс. куб.м	25,969
	Халык	тыс. куб.м	21,641
	Бюджет оешмалары	тыс. куб.м	4,328
3	Купербаш		
3.1	Су күтәрелде	тыс. куб.м	33,993*
3.2	Су югалтулар	тыс. куб.м	3,090
3.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	тыс. куб.м	30,903
	Халык	тыс. куб.м	25,752
	Бюджет оешмалары	тыс. куб.м	5.150
4	Васильев Божа		
4.1	Су күтәрелде	тыс. куб.м	32,410*
4.2	Су югалтулар	тыс. куб.м	2,946
4.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	тыс. куб.м	29,464
	Халык	тыс. куб.м	24,553
	Бюджет оешмалары	тыс. куб.м	4,911
5	Иске Айван, Тобяк-Чекурча		
5.1	Су күтәрелде	тыс. куб.м	93,763*
5.2	Су югалтулар	тыс. куб.м	8,524
5.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	тыс. куб.м	85,239
	Халык	тыс. куб.м	71,032
	Бюджет оешмалары	тыс. куб.м	14,206

* - су куллануның исәпләнгән әһәмияте.

3.2 Су белән тәэмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирүнең территориаль балансы (елга һәм максималь су куллану тәүлегенә)

Су белән тәэмин итүнең технологик зоналары буенча су бирүнең территориаль баланслары 8 нче таблицада күрсәтелгән.

1 нче Таблица-су бирүнең территориаль балансы

№ п/п	Наименование	Фактическое водопотреб.Фактта су кулланы.	
		куб.м/сут	тыс.куб.м/год
1.	Арча ш.	3036,737	1108,409
2.	Олы Берези	78,263	28,566
3.	Купербаш	93,131	33,993
4.	Васильев Божа	88,794	32,410
5.	Иске Айван, Тобяк-Чекурча	256,884	93,763

3.3 Халыкның хужалык-эчү ихтияжларына, юридик затларның житештерү ихтияжларына һәм жирлекләрнең һәм шәһәр округларының башка ихтияжларына (янгын сүндерү, су сибү һ. б.) бүлеп, абонентлар төркемнәре буенча кайнар, эчәр, техник су сатуның структур балансы

Эчә торган суны абонентлар төркемнәре буенча сатуның структур балансы 9 нчы таблицада күрсәтелгән.

1 нче Таблица-эчә торган суны абонентлар төркемнәре буенча куллануның структур балансы

№ п/п	Показатели	Ед. изм.	2024 г
1	Арча ш.		
1.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жиһәрелгән, шул исәптән:	тыс. куб.м	1 011,809
	Халык	тыс. куб.м	853,442
	Бюджет оешмалары	тыс. куб.м	68,059
	Башка кулланучылар	тыс. куб.м	90,309
2	Олы Вережи		
2.1	Халык	тыс. куб.м	25,969*
	Бюджет оешмалары	тыс. куб.м	21,641
	Башка кулланучылар	тыс. куб.м	4,328
3	с. Купербаш		
3.1	Халык	тыс. куб.м	30,903*
	Бюджет оешмалары	тыс. куб.м	25,752
	Башка кулланучылар	тыс. куб.м	5,150
4	Васильев Божа		
4.1	Халык	тыс. куб.м	29,464*
	Бюджет оешмалары	тыс. куб.м	24,553
	Башка кулланучылар	тыс. куб.м	4,911
5	Иске Айван, Тобяк-Чекурча		
5.1	Халык	тыс. куб.м	85,239*
	Бюджет оешмалары	тыс. куб.м	71,032
	Башка кулланучылар	тыс. куб.м	14,206

* - су куллануның исәпләнгән әһәмияте.

3.4 Статистик һәм исәп-хисап белешмәләреннән һәм коммуналь хезмәт күрсәтүләрдән файдалануның гамәлдәге нормативлары турындагы белешмәләрдән чыгыш, халыкның кайнар, эчәргә яраклы, техник суны фактта куллануы турында белешмәләр

Халыкның су куллануы турында белешмәләр 10-11 нче таблицаларда бирелгән.

1 нче Таблица-эчә торган суны фактта куллану турында белешмәләр

Хезмәт күрсәтү буенча бүленешле кулланучы. оештыручы.	Су куллануның билгеләнеше	Су куллану		
		Сред. сут. м³/сут	Годовое т.м³/год	Макс. сут. м³/сут
Арча				
Халык	хужалык-эчү ихтыяжлары	2338,197	853,442	2805,837
Бюджет оешмалары	хужалык-эчү ихтыяжлары	186,463	68,059	223,756
Башка кулланучылар	хужалык-эчү ихтыяжлары	247,422	90,309	296,906
Барлыгы	хужалык-эчү ихтыяжлары	2772,082	1011,809	3326,499
Олы Берези				
Халык:	хужалык-эчү ихтыяжлары	59,290	21,641	71,148
Башка кулланучылар	хужалык-эчү ихтыяжлары	11,858	4,328	13,637
Барлыгы	хужалык-эчү ихтыяжлары	71,148	25,969	84,785
Купербаш				
Халык:	хужалык-эчү ихтыяжлары	70,554	25,752	84,664
Башка кулланучылар	хужалык-эчү ихтыяжлары	14,111	5,150	16,227
Барлыгы	хужалык-эчү ихтыяжлары	84,664	30,903	100,892
Васильев Божа				
Халык:	хужалык-эчү ихтыяжлары	67,268	24,553	80,722
Башка кулланучылар	хужалык-эчү ихтыяжлары	13,454	4,911	15,472
Барлыгы	хужалык-эчү ихтыяжлары	80,722	29,464	96,194
ИскеАйван, Тобэк-Чекурча				
Халык:	хужалык-эчү ихтыяжлары	194,609	71,032	233,531
Башка кулланучылар	хужалык-эчү ихтыяжлары	38,922	14,206	44,760
Барлыгы	хужалык-эчү ихтыяжлары	233,531	85,239	278,291

Искәrmә-тигезсезлекнең тәүлеклек коэффициенты 31.13330.2021 " су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар"»

1 нче Таблица – халыкның эчәр суны исәпләп куллануы турында белешмәләр

Кулланучы	Су куллануның билгеләнеше	Халык саны	Уртача су куллану 1 кешегә, л/тәүлеккә.	Су куллану		
				Сред. сут. м³/сут	Годовое т.м³/год	Макс. сут. м³/сут
Арча ш.						
халык	хужалык-эчү ихтыяжлары	17500	140	2450,000	894,250	2940,000
халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	17500	50	875,000	105,000	1050,000
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			665,000	199,850	798,000
Всего:				3990,000	1199,100	4788,000
Олы Вереzi						
халык	хужалык-эчү ихтыяжлары	379	140	53,060	19,367	63,672
халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	379	50	18,950	2,274	22,740
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			14,402	4,328	17,282
Всего:				86,412	25,969	103,694
Купербаш						
халык	хужалык-эчү ихтыяжлары	451	140	63,140	23,046	75,768
халык	Жир кишәрлекләренә	451	50	22,550	2,706	27,060

Кулланучы	Су куллануның билгеләнеше	Халык саны	Уртача су куллану 1 кешегә, л/тәүлеккә.	Су куллану		
				Сред. сут. м³/сут	Годовое т.м³/год	Макс. сут. м³/сут
	су сибү					
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			17,138	5,150	20,566
Барлығы				102,828	30,903	123,394
Васильева Божа						
халык	хоз-питьевые нужды	430	140	60,200	21,973	72,240
халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	430	50	21,500	2,580	25,800
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			8,170	4,911	9,804
Барлығы				89,870	29,464	107,844
Иске Айван, Тобяк-Чекурча						
халык	хоз-питьевые нужды	1244	140	174,160	63,568	208,992
халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	1244	50	62,200	7,464	74,640
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			23,636	14,206	28,363
Барлығы				259,996	85,239	311,995

1. 1 кешегә исәпләнгән су куллану 31.13330.2012 " су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар"» Суны чагыштырмача куллану хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтияжларына жәмәгать биналарындагы су чыгымнарын үз эченә ала.

2. Бер кешегә 50 л/тәүлек – урамнарда һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы. Жир кишәрлегенә су сибү өчен салкын су куллану чорына туры килә торган айлар саны 4 ай тәшкит итә (1 майдан 31 августка кадәр).

3. Тигезсезлекнең тәүлеклек коэффициенты 31.13330.2012 " су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар"»

4. Елына исәпләнгән көннәр саны: халык өчен — 365; су сибү өчен-120 (су сибү ешлыгы 2 көнгә 1 тапкыр); бюджет һәм сәнәгать оешмалары өчен 303 тәшкит итә.

5. Халыкның хужалык-эчү ихтияжларына киткән чыгымның 20% ы өстәмә рәвештә аны продуктлар белән тәмин итүгә, көнкүреш хезмәтләре күрсәтүгә һәм башкаларга тотылган.

3.5 Кайнар, эчә торган, техник суны коммерцияле исәпкә алуның гамәлдәге системасын һәм исәпләү приборларын урнаштыру планнарын тасвирлау

Суны исәпкә алу приборларын абонент яисә салкын су ташый торган оешма урнаштыра. Моның өчен нигез булып су белән тәмин итү шартнамәсе, салкын су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу буенча бердәм шартнамә, салкын суны транспортлау буенча шартнамә тора.

Ресурслар белән тәмин итүче оешмаларда су бирүне техник исәпкә алу су алу объектларында гамәлгә ашырыла, моның өчен төрле маркадагы чыгым үлчәү приборлары кулланыла. Су белән тәмин итү чыганагында су счетчиклары булмаганда, су бирүне исәпкә алу исәпләү ысулы белән башкарыла.

Эчә торган суны кулланучылар кулланылган су өчен исәп-хисапны башкаралар:

а) кисеп салу урынында-коода яисә бинада урнаштырылган коммерцияле исәпкә алу приборлары буенча;

б) жирлек территориясе өчен билгеләнгән нормативлар буенча, төзекләндерү дәрәжәсеннән, исәпкә алу приборы булмаганда абонентларга карата кулланыла торган коэффициентны арттыра торган теркәлгән (яшәүче) кешеләр саныннан чыгып.

Юридик затлар кулланылган эчэргэ яраклы һәм техник су өчен исәп-хисапларны коедагы яисә бинадагы кисемтә урнаштырылган исәпләү приборлары нигезендә башкаралар.

Биналарның, корылмаларның исәпләү приборлары белән жиһазландырылуы турындагы белешмәләр салкын су биру буенча хезмәт күрсәтү шартнамәләрендә күрсәтелә. Предприятиедә исәпкә алу, файдалану приборын исәпкә алу һәм исәптән төшерү тәртибе гамәлдәге законнар нигезендә оештырылган.

Барлык кулланучыларга кулланылган су өчен түләү документлары кулланучы биргән яисә предприятие контролерлары төшергән исәпкә алу приборлары күрсәткечләре нигезендә бирелә. Квитанцияләр халыкка почта тартмаларына кадәр, юридик затларга фактта булган яисә шартнамәдә күрсәтелгән адрес буенча китерелә.

Ресурслар белән тәмин итүче оешмалар белешмәләре буенча «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә кулланучыларга жиһазланган су күләме гомуми файдалы ял күләменен 57,9% составляет тәшкил итә.

РФ Хөкүмәтенен «Күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда урыннар милекчеләренә һәм алардан файдаланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтү турында» 06.05.2011 елгы 354 номерлы карарының IV бүлегенен 42 пункты нигезендә индивидуаль яки гомуми (фатирлы) салкын яки кайнар суны исәпкә алу приборы булмаганда һәм мондый исәпкә алу приборын урнаштыру бурычы булган очракта салкын яки кайнар суны исәпкә алу приборы буенча коммуналь хезмәт күрсәтүгә түләү күләме торак урынында кулланучыга күрсәтелгән су белән тәмин итү, арттыру коэффициентын кулланып, салкын су белән тәмин итү, кайнар су белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүләренә куллану нормативыннан чыгып билгеләнә.

Гамәлдәге төзелештә дә, яңа төзелеш объектларында да суны исәпкә алуның индивидуаль һәм гомумйорт приборларын урнаштыру энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләрнең берсе булып тора. Бу су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, аны куллану процессында да ресурсларны экономияләргә мөмкинлек бирәчәк.

3.6 Жирлекне су белән тээмин итү системасының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына Анализ

Су белән тээмин итү чыганакалары жиһазларының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына Анализ 12 нче таблицада бирелгән.

1 нче Таблица-су белән тээмин итү системасының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына Анализ

Торак пункт исеме	Жан ияләренең куәте, корылма			Исәпләп су куллануе			Макс. суточ.		(+) Резерв / (-) дефицит	
	Макс. суточ. куб.м/сут	Годовое тыс.куб.м/год	Годовое тыс.куб.м/год	Макс. суточ. куб.м/сут	Годовое тыс.куб.м/год	куб.м/сут	%	тыс.куб.м/год	%	Еллык
Арча ш.	5000	1825	1199,100	4788,000	1199,100	212,000	4,240	625,900		34,296
Зур Берези	196	71,54	25,969	103,694	25,969	92,306	47,095	45,571		63,700
Купербаш	264	96,36	30,903	123,394	30,903	140,606	53,260	65,457		67,930
Васильев Божа	354	129,21	29,464	107,844	29,464	246,156	69,536	99,746		77,197
Иске Айван, Тюбяк-Чекурча	466	170,09	85,239	311,995	85,239	154,005	33,048	84,851		49,886

Таблица мәгълүматларыннан күренгәнчә, гамәлдәге су алу корылмаларының куәте барлык кулланучыларны кирәкле исәпләнгән Су чыгымнары белән тээмин итү өчен житезлек.

Сыйфатлы су белән тээмин итү өчен су алу корылмаларын модернизацияләү һәм реконструкцияләү, муниципаль берәмлекне киләчәктә үстерүнең тотрыклы базасын булдыру өчен үз ресурсын эшләп чыгарган объектларны торгызу һәм яңа кулланучыларны су белән тээмин итүнең үзекләштерелгән системасына тоташтыру чараларын башкару зарур.

3.7 Усешнең төрле сценарийларын исәпкә алып, кимендә 10 ел срокка кайнар, эчәр, техник су куллануның фараз баланслары, алар 2.04.02-84 һәм 2.04.01-85 СНИП нигезендә кайнар, эчәр, техник су куллану нигезендә, шулай ук халык тарафыннан су куллануның агымдагы күләмнән һәм аның үсеш перспективаларын һәм үзгәрешләрен исәпкә алып динамикасыннан чыгып исәпләнә.

Жирлекнең үсеш планнарында реконструкция һәм яшәү өчен уңайлы шартлар тудыручы заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәге төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеше карала. Муниципаль берәмлек территориясен үстерү төзекләндерү һәм яшәүнең уңайлылыгын арттыруны күздә тотта. Моннан тыш, демографик үсеш өчен уңай шартлар тудыру, социаль, житештерү һәм торак өлкәләрен үстерүнең гамәлдәге программаларын эшләү, яңа эш урыннары булдыру, халыкның имин яшәешен тәмин итү өчен кирәкле инфраструктура булдыру шартларында жирлек территориясендә туучылар санының тотрыклылануы һәм халыкның миграция ягыннан кимүе фаразлана.

Муниципаль берәмлек территориясен үстерү планнарын анализлаудан чыгып, халык санын арттыру планлаштырылмый. Әлеге схемада су белән тәмин итү чөпкәләренә яңа кулланучыларны тоташтыруга бәйле рәвештә су куллануны арттыру, шулай ук яшәүнең уңайлылыгын арттыру (бер кулланучыга су куллануның чагыштырма чыгымнарын арттыру) күздә тотыла.

Хужалыкка су куллануның фаразланган баланслары.- эчү ихтыяжлары, халык саны үзгәрүен исәпкә алып, 13 нче таблицада күрсәтелгән.

1 нче Таблица-су куллануның фаразлау баланслары

№ п/п	Күрсәткеч	Фаразланган су куллану		
		Сред. сут. м³/сут	Годовое т.м³/год	Макс. сут. м³/сут
1	Арча ш.			
1.1	Население:	2805,837	1024,130	3367,004
1.2	Бюджетные организации:	223,756	81,671	268,507
1.3	Прочие потребители:	296,906	108,371	356,288
1.4	Потребители всего	3326,499	1214,172	3991,798
2	Зур Берези			
2.1	Халык	65,219	23,805	78,263
2.2	Башка кулланучылар	13,044	4,761	15,000
2.3	Барлык кулланучылар	78,263	28,566	93,263
3	Купербаш			
3.1	Халык	77,609	28,327	93,131
3.2	Башка кулланучылар	15,522	5,665	17,850
3.3	Барлык кулланучылар	93,131	33,993	110,981
4	Васильев Божа			
4.1	Халык	73,995	27,008	88,794
4.2	Башка кулланучылар	14,799	5,402	17,019
4.3	Барлык кулланучылар	88,794	32,410	105,813
5	Иске Айван, Тюбяк-Чекурча			
5.1	Халык	214,070	78,136	256,884
5.2	Башка кулланучылар	42,814	15,627	49,236
5.3	Барлык кулланучылар	256,884	93,763	306,120

3.8 Күрсәтелгән системаның технологик үзгәрешләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәмин итүнең ябык системаларын кулланып, кайнар су белән тәмин итүнең үзгәрештерелгән системасын тасвирлау

Муниципаль берәмлек территориясендә үзгәрештерелгән кайнар су белән тәмин итү юк. Абонентларны кайнар су белән тәмин итү ихтыяжлары өчен суны жылыту шәхси тәртиптә – электр су жылыткычлары урнаштыру яки мунчаларда кайнар су эзәрләү юлы белән башкарыла.

3.9 Кайнар, эчэргэ яраклы, техник суны фактта һәм көтөлгәндә куллану турында белешмэләр (еллык, уртача тәүлеклек, максималь тәүлеклек)

Кайнар, эчэргэ яраклы, техник суны фактта һәм көтөлгәндә куллану турында мәгълүматлар 14 нче таблицада бирелгән.

1 нче Таблица-хужалык өчен суны фактта һәм көтөлгәндә куллану турында белешмэләр.- эчү ихтыяжлары

Потребитель	Периоды					
	2024 г.			2040 г.		
	Сред. суточ. м³/сут	Годов. тыс.м³/год	Макс. суточ. м³/сут	Сред. суточ. м³/сут	Годов. тыс.м³/год	Макс. суточ. м³/сут
Арча ш.	2772,082	1011,809	3326,499	3326,499	1214,172	3991,798
Зур Берези	71,148	25,969	84,785	78,263	28,566	93,263
Купербаш	84,664	30,903	100,892	93,131	33,993	110,981
Васильев Божа	80,722	29,464	96,194	88,794	32,410	105,813
Иске Айван, Тюбьяк-Чекурча	233,531	85,239	278,291	256,884	93,763	306,120

3.10 Кайнар, эчэргэ яраклы, техник су куллануның территорияль структурасы тасвирламасы, аны су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның хисаплары буенча билгеләргә кирәк, технологик зоналарга бүлөп;

Муниципаль берәмлек территориясендә су белән тәмин итү хезмәтләреннән төп файдаланучылар Халык, бюджет оешмалары (администрация, мәктәпләр, балалар бакчалары). Суны файдалы жибәрү күләме суны исәпкә алу приборлары күрсәткечләре буенча, приборлар булмаганда, су куллану нормативлары нигезендә билгеләнә.

Су куллануның территорияль структурасы 18 нче таблицада китерелгән.

3.11 Абонентларның кайнар, эчәр, техник суны перспективалы куллану турындагы мәгълүматларны исәпкә алып, кайнар, эчәр, техник суны факттагы чыгымнарыннан чыгып, абонентлар төрләре буенча су белән тәмин итүгә, шул исәптән торак биналарны, ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектларны, сәнәгать объектларын су белән тәмин итүгә су чыгымнарын бүлү фаразы

Су белән тәмин итүгә су чыгымнарын бүлү фаразы 15 нче таблицада китерелгән.

1 нче Таблица-су белән тәмин итүгә су чыгымнарын бүлү фаразы

Потребитель	Периоды					
	2024 г.			2040 г.		
	Сред. суточ. м³/сут	Годов. тыс.м³/год	Макс. суточ. м³/сут	Сред. суточ. м³/сут	Годов. тыс.м³/год	Макс. суточ. м³/сут
Арча ш.						
Барлык кулланучылар	2772,082	1011,809	3326,499	3326,499	1214,172	3991,798
Халык	2338,197	853,442	2805,837	2805,837	1024,130	3367,004
Бюджет	186,463	68,059	223,756	223,756	81,671	268,507
Башка кулланучылар	247,422	90,309	296,906	296,906	108,371	356,288
Зур Берези						
Барлык кулланучылар	71,148	25,969	84,785	78,263	28,566	93,263
Халык	59,290	21,641	71,148	64,626	23,805	77,581
Башка кулланучылар	11,858	4,328	13,637	13,637	4,761	15,682
Купербаш						
Барлык кулланучылар	84,664	30,903	100,892	93,131	33,993	110,981
Халык	70,554	25,752	84,664	76,904	28,327	92,320
Барлык кулланучылар	14,111	5,150	16,227	16,227	5,665	18,661

Потребитель	Периоды					
	2024 г.			2040 г.		
	Сред. суточ. м³/сут	Годов. тыс.м³/ год	Макс. суточ. м³/сут	Сред. суточ. м³/сут	Годов. тыс.м³/ год	Макс. суточ. м³/сут
Васильев Божя						
Барлык кулланучылар	80,722	29,464	96,194	88,794	32,410	105,813
Халык	67,268	24,553	80,722	73,995	27,008	88,794
Барлык кулланучылар	13,454	4,911	15,472	14,799	5,402	17,019
Иске Айван, Тобяк-Чекурча						
Барлык кулланучылар	233,531	85,239	278,291	256,884	93,763	306,120
Халык	194,609	71,032	233,531	214,070	78,136	256,884
Барлык кулланучылар	38,922	14,206	44,760	42,814	15,627	49,236

3.12 Кайнар, эчэ торган, техник суны транспортировкалаганда факттагы һәм планлаштырылган югалтулар турында белешмэләр (еллык, уртача тәүлеклек күрсәткечләре)

Аны транспортлаганда кайнар, эчэ торган, техник суны фактта һәм планлаштырылган югалтулар турында мәгълүматлар 16 нчы таблицада китерелгән.

1 нче Таблица-эчэ торган суны фактта һәм планлаштырыла торган куллану турында белешмәләр

Показатели	Периоды			
	2024 г.		2040 г.	
	Сред. сут. куб.м/сут	Годов. тыс.куб.м год	Сред. сут. куб.м/сут	Годов. тыс.куб.м год
г. Арск				
Су күтәрелде	3036,737	1108,409	3559,354	1299,164
Су югалтулар	264,655	96,600	232,855	84,992
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	2772,082	1011,809	3326,499	1214,172
Халык	2338,197	853,442	2805,837	1024,130
Бюджет	186,463	68,059	223,756	81,671
Башка кулланучылар	247,422	90,309	296,906	108,371
с. Большие Вережи				
Су күтәрелде	78,263	28,566	84,154	30,716
Су югалтулар	7,115	2,597	5,891	2,150
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	71,148	25,969	78,263	28,566
Халык	59,290	21,641	64,626	23,805
Башка кулланучылар	11,858	4,328	13,637	4,761
с. Купербаш				
Су күтәрелде	93,131	33,993	100,141	36,551
Су югалтулар	8,466	3,090	7,010	2,559
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	84,664	30,903	93,131	33,993
Халык	70,554	25,752	76,904	28,327
Башка кулланучылар	14,111	5,150	16,227	5,665
д. Васильева Буза				
Су күтәрелде	88,794	32,410	95,478	34,849
Су югалтулар	8,072	2,946	6,683	2,439
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	80,722	29,464	88,794	32,410

Показатели	Периоды			
	2024 г.		2040 г.	
	Сред. сут. куб.м/сут	Годов. тыс.куб.м год	Сред. сут. куб.м/сут	Годов. тыс.куб.м год
Халык	67,268	24,553	73,995	27,008
Башка кулланучылар	13,454	4,911	14,799	5,402
с. Старый Айван, с. Тюбьяк-Чекурча				
Су күтәрелде	256,884	93,763	276,220	100,820
Су югалтулар	23,353	8,524	19,335	7,057
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	233,531	85,239	256,884	93,763
Халык	194,609	71,032	214,070	78,136
Башка кулланучылар	38,922	14,206	42,814	15,627

Диспетчерлаштыру системасын оештыру, гамәлдәге торбаүткәргечләрне исәпкә алу һәм реконструкцияләү приборлары куя кебек энергияне һәм суны сак тоту чараларын гамәлгә кертү су югалтуны киметергә, су куллану күләмен киметергә, суүткәргеч станцияләренең эш сыйфатын яхшыртып, аларның йөкләнешен киметергә һәм торак төзелешне вакытында хезмәт күрсәтү зонасын киңәйтәргә мөмкинлек бирәчәк.

3.13 Су белән тәмин итүнең һәм ташландык суларны агызуның перспективалы баланслары (су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәр, техник суны бирү һәм сатуның гомуми балансы, абонентлар төркемнәре буенча кайнар, эчәр, техник суны сатуның структур балансы)

Жирлекне су белән тәмин итүнең перспектив һәм структур баланслары 16 нчы таблицада күрсәтелгән. Территориаль баланс 17 нче таблицада күрсәтелгән.

1 нче Таблица-су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча су бирүнең территориаль балансы

Су куллануның максатчан билгеләнеше	Ед. изм.	Периоды	
		2024 г.	2040 г.
Арча ш.	тыс. м ³	1108,409	1299,164
Зур Берези	тыс. м ³	28,566	30,716
Купербаш	тыс. м ³	33,993	36,551
Васильев Божа	тыс. м ³	32,410	34,849
Иске Айван, Тобьяк-Чекурча	тыс. м ³	93,763	100,820

3.14 Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны перспективалы куллану турындагы мәгълүматлардан һәм аны транспортировкалаганда кайнар, эчәргә яраклы, техник суны югалтулар күләменнән чыгып, кайнар, эчәргә яраклы, техник суны бирүнең һәм куллануның таләп ителә торган күләмнәрен, технологик зоналар буенча куәтләр кытлыгын (резервын) елларга

Су алу һәм чистарту корылмаларының таләп ителә торган егәрлеген исәпләү 18 нче таблицада күрсәтелгән.

1 нче Таблица-су алу корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү

Курсәткеч	Мощн. сушест. сооруж. куб.м/сут тыс.куб.м/год	Периоды	
		Расчетный срок до 2040 г.	
		куб.м/сут тыс.куб.м/год	(+) Резерв / (-) дефицит
		куб.м/сут	%

			тыс.куб.м/год	
Арча ш.				
Хужалыкка эчэргэ яраклы су китерелде	5000 1825	3559,354 1299,164	1440,65 525,84	28,81 28,81
Су югалту		232,855 84,992		
Кулланучыга сату		3326,499 1214,172	1673,50 610,83	33,47 33,47
Зур Берези				
Хужалыкка эчэргэ яраклы су китерелде	196 71,54	84,154 30,716	111,85 40,82	57,06 57,06
Су югалту		5,891 2,150		
Кулланучыга сату		78,263 28,566	117,74 42,97	60,07 60,07
Купербаш				
Хужалыкка эчэргэ яраклы су китерелде	264 96,36	100,141 36,551	163,86 59,81	62,07 62,07
Су югалту		7,010 2,559		
Кулланучыга сату		93,131 33,993	170,87 62,37	64,72 64,72
Васильев Божа				
Хужалыкка эчэргэ яраклы су китерелде	354 129,21	95,478 34,849	258,52 94,36	73,03 73,03
Су югалту		6,683 2,439		
Кулланучыга сату		88,794 32,410	265,21 96,80	74,92 74,92
Иске Айван, Тюбяк-Чекурча				
Хужалыкка эчэргэ яраклы су китерелде	466 170,09	276,220 100,820	189,78 69,27	40,73 40,73
Су югалту		19,335 7,057		
Кулланучыга сату		256,884 93,763	209,12 76,33	44,87 44,87

Таблица күрсәткечләрәннән күренгәнчә, Олы Бирәзә, Күпербаш, Васильев Божа, Иске Айван, Төбәк-Чокырча авылларында су алу корылмаларын җиһазлау куәте перспективалы су чыгымын тәмин итү өчен җитәрлек. Кулланучыларны сыйфатлы һәм ышанычлы су белән тәмин итү өчен су алу корылмаларын реконструкцияләү һәм транспортировкада су югалтуларын киметү вариантларын карарга тәкъдим ителә.

Резерв Арча шәһәренең су алу корылмаларының куәте 28,8% тәшкил итә. Арча шәһәре территориясендә су белән тәмин итү системасын үстерү һәм планлаштырыла торган кварталларны үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасына тоташтыру шартларын тәмин итү буенча эшләр башкару планлаштырылганга күрә, торақ төзелешкә су куллану күп булган вакытта су алу корылмаларының куәтенә кытлык килеп чыгарга мөмкин. Кулланучыларны ышанычлы су белән тәмин итү максатларында өстәмә су алу корылмалары төзүне карарга тәкъдим ителә.

3.15 Гарантияләүче оешма статусы бирелгән оешма исеме

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүче оешмалар исемлегә түбәндәге таблицада китерелгән.

1 нче Таблица – үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүче ресурслар белән тәмин итүче оешмалар исемлеге

Торак исеме	РСО
Арча ш.	ООО «Водоканал АМР»
Олы Бирәзә	ООО «Водоканал АМР»
Купербаш	ООО «Водоканал АМР»
Васильев Божа	ООО «Водоканал АМР»
Иске Айван, Төбәк-Чокырча	ООО «Водоканал АМР»

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүне «Водоканал АМР»ЖЧЖ башкара. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Башкарма комитетының 30.10.2025 ел, №1040 карары белән «ӘМР Водоканалы» ЖЧЖенә, Яңа Кенәр авылыннан тыш, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә салкын су белән тәмин итү һәм су агызу системасы өчен гарантияләүче оешма статусы бирелде.

«Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль законның 12 статьясы нигезендә жирлектәрнең, шәһәр округларының жирле үзидарә органнары салкын су белән тәмин итүнең һәм (яисә) ташландык суларны агызуның һәр үзәкләштерелгән системасы өчен гарантияле оешманы билгелиләр һәм аның эшчәнлек зоналарын билгелиләр.

Салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы һәм суүткәргеч һәм (яисә) канализация чөлтәкләреннән эксплуатацияләүче оешмага, әгәр бу оешманың суүткәргеч һәм (яисә) канализация чөлтәкләренә салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы барлык оешмалардан иң күп абонентлар кушылган булса, гарантияләүче оешма статусы бирелә.

Гарантияләүче оешма, әгәр абонентларның капитал төзелеш объектлары билгеләнгән тәртиптә мондый гарантияләүче оешманың эшчәнлек зонасы чикләрендә үзәкләштерелгән салкын су белән тәмин итү һәм (яисә) ташландык суларны агызу системасына кушылган булса, салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) ташландык суларны агызуны тәмин итәргә тиеш. Гарантияләүче оешма салкын су белән тәмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системасы объектларын эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешмалар белән Россия Федерациясә законнары таләпләре нигезендә ышанычлы һәм өзлексез салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне тәмин итү өчен кирәкле шартнамәләр төзи.

4 БҮЛЕК "ҮЗЭКЛЭШТЕРЭЛГЭН СУ БЕЛЭН ТЭЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЈАЛЭУ ҺӘМ МОДЕРНИЗАЦИЈАЛЭУ БУЕНЧА ТЭХЪДИМНЭР"

Су белән тээмин итү системалары объектлары комплексын яңа төзү, реконструкцияләү һәм техник яктан яңадан коралландыру чараларының максаты булып кулланучыларны сыйфатның яңа нормативлары таләпләренә җавап бирә торган эчәр су белән өзлексез тээмин итү, җиһазларның энергетик нәтиҗәлеләген арттыру, су биру процессын контрольдә тоту һәм автомат рәвештә җайга салу, янгын сүндерүне оештыруны яхшырту, физик таушалуны киметү һәм гидравлик су белән тээмин итү чөлтәрләре режимы.

Әлеге чараларны үтәү су белән тээмин итү системаларының төп үзәкләренәң тотрыклы, ышанычлы эшләвен гарантияләргә һәм халыкны тээмин итү өчен кирәкле сыйфатлы эчәр су алырга мөмкинлек бирәчәк.

4.1 Су белән тээмин итү схемаларын еллар буенча бүлеп гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенәң су белән тээмин итү системасын үстерүнең төп юнәлеше булып су алу корылмаларын һәм насос станцияләрен модернизацияләп, шулай ук су белән тээмин итү чөлтәрләренәң тузган кишәрлекләрен этаплап алыштырып, гамәлдәге системаны саклап калу тора.

Су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру, шулай ук эчә торган суның сыйфатын билгеләнгән таләпләргә туры китерү буенча төп чаралар исемлеге 20 нче таблицада китерелгән.

1 нче Таблица-су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру гамәлләре

№ п/п	Чараның исеме	Проект-смета бәяс, мең сум.	Социаль-экономик эффект	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)
1	Мероприятия по строительству, реконструкции и модернизации объектов централизованной системы водоснабжения МО «город Арск» «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенәң үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү гамәлләре			
1.1	Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү чыганақларын һәм су чистарту корылмаларын модернизацияләү (насос җайланмаларын алыштыру, КИПиА урнаштыру, ЗСО оештыру, су җыюларны контрольдә тоту һәм идарә итү системасын автоматлаштыру һ.б.)	11250	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тээмин итү, СанПиН таләпләре	2026-2040
1.2	Торбаүткәргечләрнең тузган участокларын этаплап алыштыру	120000	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тээмин итү, СанПиН таләпләре	2026-2040
1.3	Кире осмос һәм катион алмаштыручы сумалалы ион алмаштыру фильтры нигезендә су эзәрләү системасын урнаштыру, җитештерүчәнлеге 250 м3/сәг (су җыю манарасы, Арча шәһәре)	148000	СанПиН Халыкның санитария иминлеген тээмин итү, СанПиН таләпләре	2026-2031

№ п/п	Чараның исеме	Проект-смета бәйсе, мең сум.	Социаль-экономик эффект	Үтәүнен вакыт аралыгы (квартал, ел)
1.4	ире осмос һәм катион алмаштыручы сумалалы ион алмаштыру фильтры базасында су әзерләү системасын урнаштыру , житештерүчәнлеге 250 м3/сәг (су жыю манарасы, Зур Бирзә авылы)	5450	Халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2026-2031
1.5	Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Арча ш. көньяк өлеше өчен су алу узелы (озынлыгы 2500 п. м, диаметры 110 мм, 5 артезиан скважинасы, житештерүчәнлеге тәүлегенә 1050 куб. м.)	55000	Халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2026
1.6	Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Иске Айван бистәсендә усадьба төзелешендә су белән тәмин итү чөлтәрләрен төзү (озынлыгы 10000 п. м.)	54691,5	Халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2026
1.7	Арча шөһәрәндә 500 куб метрлы жир өсте резервуары төзү	12000	Халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2026
1.8	Арча шөһәрәнен төньяк өлешендә су белән тәмин ителешне арттыру	455000	Халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2026-2027
1.9	КАрча муниципаль районының Арча шөһәрәндә су белән тәмин итү чөлтәрләренә капитал ремонт ясау (Асбестцементлы 100 мм - 2,445 км; корычлы 219 мм - 0,320 км; корычлы 108 мм - 4,575 км; корычлы 76 мм - 0,490 км; корычлы 57 мм - 0,695 км; Чуенлы 100 мм - 0,995 км. барлыгы: 9,52 км.)	86698,35	Галактионов, Пушкин, интернациональ, Союз, Гагарин, Завод, Банк, вокзал, агрономия, 1 нче Күпер тыкрыгы, 2 нче Татарстан Тыкрыгы урамнары буйлап халыкны һәм социаль объектларны югалтуларны киметү, хезмәт күрсәтүнең сыйфатын яхшырту (2957 йорт хужалыгы, 1 нче, 2 нче, 3 нче мәктәпләр, Арча үзәк район хастаханәсе, сәнгать мәктәбе), Арча педагогика көллиятенен уку корпусы һәм тулай торагы, социаль яклау, китапханә, район мәдәният йорты һ. б.)	2025
1.10	Арча муниципаль районының Төбәк-Чокырча авылында су белән тәмин итү чөлтәрләрен капитал ремонтлау (диаметры 110 мм, Озынлыгы 1020 п. м.)	6120	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2026

№ п/п	Чараның исеме	Проект-смета бәясе, мең сум.	Социаль-экономик эффект	Үтәуең вақыт аралыгы (квартал, ел)
1.11	Олы Бирээз авышында өстәмә су алу корылмасы төзү (артезиан скважинасы бораулау, су жыно манарасы урнаштыру)	11000	Халыкның санитария иминлеген тээмин итү, СанПиН таләпләре	2027-2028
1.12	Иске Айван авылында су белән тээмин итү челтәрләрен реконструкцияләү	45000	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тээмин итү, СанПиН таләпләре	2028-2029

* - Капитал салуларның бәясе әреләндерелде, «19 нчы жыентык " НЦС 81-02-19-2025 нигезендә. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары»
һәм «сборник № 14. Тышкы су белән тээмин итү һәм канализация челтәрләре"» Су белән тээмин итү системасын үстерү буенча проектларны гамәлгә
ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

4.2 Су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның техник нигезләмәләре, шул исәптән потенциал су белән тээмин итү чыганаclarының гидрогеологик характеристикалары, су белән тээмин итү чыганаclarының санитария характеристикалары, шулай ук су белән тээмин итү схемасында каралган чараларны гамәлгә ашыру нәтижәсендә күрсәтелгән характеристикаларның мөмкин булган үзгәрүе

Су белән тээмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәге нәтижеләргә ирешеләчәк:

1. Халыкка һәм предприятиеләргә норматив санитария таләпләренә туры килә торган эчәр суның тотрыклы сыйфатлы составына ирешү (СанПиН 2.1.3684-21"шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчәр суга һәм эчәр су белән тээмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракларга, торак биналарга санитар-эпидемиологик таләпләр, житештерү, жәмәгать биналарын эксплуатацияләү, санитар - эпидемиягә каршы (профилактик) чаралар оештыру һәм уздыру".) Социаль нәтижеләр-су белән тээмин итү системасының ышанычлылыгын тээмин итү һәм эчә торган суның сыйфатын яхшырту, яшәүнең уңайлылыгын арттыру.

1. Кулланучыларны сыйфатлы су белән тээмин итү.

2. Су белән тээмин итү системасы объектларын эксплуатацияләү барышында авария хәлләре килеп чыгу куркынычы кимү.

3. Торак төзелеше өчен планлаштырыла торган территорияләренә су белән тээмин итү чөлтәрләре белән тээмин итү.

4. Физик таушалунны киметү һәм су белән тээмин итү чөлтәрләренә гидравлик режимын яхшырту.

5. Янгын сүндерүне оештыруны яхшырту.

Арча шәһәрәндә, Иске Айван, Олы Бирәзә авылларында өстәмә су алу корылмалары, шулай ук су белән тээмин итүнең бүлү чөлтәрләре төзү үзәкләштерелгән су белән тээмин итү чөлтәрләренә яна кулланучыларны тоташтыру мөмкинлеген тээмин итәчәк.

Арча шәһәре һәм Олы Бирәзә авылы су жыю корылмаларына су чистарту станцияләре куя кулланучыларны сыйфатлы су белән тээмин итәчәк

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерү чараларын гамәлгә ашырудан социаль файда жәмгыять өчен кабул ителә торган бәяләр (тарифлар) буенча халыкны һәм башка кулланучыларны норматив сыйфатлы су белән гарантияле канәгатьләндерүдән гыйбарәт. Икътисадый аспектта-электр энергиясен сатып алуға гомуми чыгымнарны киметү. Халыкның суны матди ресурс буларак куллануын киметү, шулай ук су белән тээмин итү объектларында энергияне сак тоту технологияләрен һәм жайланмаларын кертү исәбенә ирешелә.

Электр энергиясеннән файдалануның нәтижеләлеген арттыруны кирәкле энергиягә аз чыгымнар тотып, су белән тээмин итү хезмәтләрен тулырак күрсәтү максатында чараларны һәм инструментларны ачыклау һәм гамәлгә ашыру дип карарға мөмкин. Әмма бу стратегик юнәлешне бер үк вакытта тормышка ашыруны – суны һәм электр энергиясен турыдан-туры экономияләүнең үзара бәйле төрле комбинацияләрендә халыкның су куллануын киметүне дә кире какмый.

Су ресурсларын экономияләүгә юнәлдерелгән чараларның һәм энергия ресурсларын экономияләүгә юнәлдерелгән чараларның нәтижеләлегә аларны бергәләп планлаштырганда шактый арта. Мәсәлән, агып чыгуларны киметү суны экономияли һәм басым югалтуларын киметә, бу исә суны суырту өчен насослар куллана торган егәрлекне киметү нәтижәсендә энергияне экономияләргә мөмкинлек бирә. Бер насосны икенчесенә, нәтижеләрәк насоска алмаштыру энергияне экономияләүгә китерә. Шул рәвешле, агып чыгулар аркасында басым югалтуларын киметү гамәлдәге насосларны азрак куәтле насослар белән алыштырырга мөмкинлек бирәчәк, бу энергияне һәм акчаларны өстәмә экономияләүне тээмин итәчәк.

Су белән тээмин итү системалары эшенә нәтижеләлеген күтәрүгә этәргеч бирә торган стимулларга чыгымнарны киметү, энергия белән тээмин итүнең һәм су белән тээмин итүнең

куркынчысызлыгын һәм ышанычлылыгын тээмин итү, шулай ук эйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү керә.

Су хужалыгы системаларында энергияне нәтижәле куллану еш кына кулланучыларга хезмәт күрсәтүнең сыйфатын күтәрү һәм шул ук вакытта халыкның үсә барган ихтыяжларын канәгәтләндерү максатында су белән тээмин итү системаларының эшен камилләштерүнең иң экономияле ысулы булып тора. Су белән тээмин итүнең нәтижелелеген арттыру буенча комплекслы чараларны гамәлгә ашыру чыгымнарны киметүне, гамәлдәге системаларның эксплуатация куәтләрен арттыруны һәм кулланучылар ихтыяжларын канәгәтләндерү дәрәжәсен арттыруны тээмин итә.

Ресурсларны экономияләү су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, бер үк вакытта су, электр энергиясе һәм аларны сатып алу өчен акчалар сакланган вакытта да мөмкин.

Энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләр булып:

- энергияне сак тоту җайланмасын кертү һәм куллану;
- агып чыгуларны һәм су югалтуларны киметү;
- үз ихтыяжларыңа су чыгымын киметү;
- суны исәпкә алу приборларын урнаштыру.

4.3 Су белән тээмин итү системасының яңа төзелә торган, реконструкцияләнә торган һәм эксплуатациядән чыгарырга тәкъдим ителә торган объектлары турында белешмәләр

Кулланучыларны сыйфатлы эчәр су белән тээмин итү өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителә:

- Су белән тээмин итү чөлтәрләренә тузган кишәрлекләрен реконструкцияләү.
- Гамәлдәге су алу корылмаларын модернизацияләү;
- Кире осмос һәм катион алмаштыручы сумалалы ион алмаштыру фильтры нигезендә су әзерләү системасын урнаштыру, житештерүчәнлегә 250 м³/сәг (су жыю манарасы, Арча шәһәре);
- Кире осмос һәм катион алмаштыручы сумалалы ион алмаштыру фильтры базасында су әзерләү системасын урнаштыру, житештерүчәнлегә 250 м³/сәг (су жыю манарасы, Зур Бирзә авылы);
- Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Арча ш. көньяк өлеше өчен су алу узелы (озынлыгы 2500 п. м, диаметры 110 мм, 5 артезиан скважинасы, житештерүчәнлегә тәүлегенә 1050 куб. м.);
- Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Иске Айван бистәсендә усадьба төзелешен су белән тээмин итү чөлтәрләрен төзү (озынлыгы 10000 п. м.);
- Арча шәһәрендә 500 куб метрлы жир өсте резервуары төзү;
- Арча шәһәренең төньяк өлешендә су белән тээмин ителешне арттыру;
- Арча муниципаль районының Арча шәһәрендә су белән тээмин итү чөлтәрләрен капитал ремонтлау (диаметры 110 мм, Озынлыгы 920 п. м.; диаметры 225, озынлыгы 320 п. м.);
- Арча муниципаль районының Төбәк-Чокырча авылында су белән тээмин итү чөлтәрләрен капитал ремонтлау (диаметры 110 мм, Озынлыгы 1020 п. м.);
- Олы Баржы авылында өстәмә су алу корылмасы төзү (артезиан скважинасы бораулау, су жыю манарасы урнаштыру);
- Иске Айван авылында су белән тээмин итү чөлтәрләрен реконструкцияләү;
- Яңа кулланучыларны тоташтыру өчен яңа сууткәргеч чөлтәрләр төзү.

Су белән тээмин итү системаларының яңа төзелә һәм реконструкцияләнә торган объектлары системаларның гамәлдәге су алу узеллары территорияләрендә планлаштырыла.

4.4 Су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системаларын һәм су белән тээмин итү режимнарына идарә итү системаларын үстерү турында белешмәләр

Хәзерге вакытта шәһәр жирлегенә үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системалары һәм су белән тээмин итү режимнары белән идарә итү системалары юк.

Энергияне саклауның югары нәтижәле яңа технологияләрен кертү-шәһәрне һәм бистәләрне су белән тээмин итү белән оператив диспетчерлык идарәсенә заманча автоматлаштырылган системасын булдыру. Өлгәе программаны гамәлгә ашыру кысаларында барлык су алу корылмаларында ешлык үзгәрткечләр, автоматлаштыру шкафлары, басым датчиклары һәм исәпкә алу приборлары урнаштыру зарур. Билгеләнгән ешлык үзгәрткечләре электр энергиясен куллануны 30% ка кадәр киметә, насос агрегатлары электр двигателләренә салмак эш режимын тээмин итә һәм гидроударларны бетерә. АСОДАНЫ кертүнең төп бурычы булып:

- корылмаларның, жайланмаларның, төп һәм ярдәмче Жайланмаларның һәм коммуникацияләренә бирелгән технологик режимын һәм нормаль эш шартларын саклау;
- корылмаларның, жайланмаларның, Жайланмаларның һәм коммуникацияләренә бирелгән технологик режимнан һәм нормаль эш шартларыннан тайпылышлар һәм хокук бозулар сигнализациясе;
- контрольдә тотыла торган объектларда авария хәлләре килеп чыгу сигнализациясе;
- бирелгән шартлардан тайпылышларны һәм хокук бозуларны оператив рәвештә бетерү мөмкинлеге.

4.5 Биналарның, төзелмәләренә, корылмаларның суны исәпкә алу приборлары белән жиһазландырылуы һәм аларны кулланылган су өчен исәп-хисап ясаганда куллану турында белешмәләр

Исәпкә алу приборлары кую-торак-коммуналь комплексын реформалаштыруда иң мөһим шартларның берсе.

Гамәлдәге төзелештә дә, яңа төзелеш объектларында да суны исәпкә алуның индивидуаль һәм гомумйорт приборларын урнаштыру энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләренә берсе булып тора. Бу су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, аны куллану процессында да ресурсларны экономияләргә мөмкинлек бирәчәк.

Ресурслар белән тээмин итүче оешмалар белешмәләре буенча «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә кулланучыларга жиһазланган су күләме гомуми файдалы ял күләменә 57,9% составлает тәшкил итә.

4.6 Торбаүткәргечләренә (трассаларның) территория буенча узучы маршрутлары вариантларының тасвирламасы аларның нигезләнүе

Суның катуын булдырмау максатыннан, суның өзлексез хәрәкәтен тээмин итеп, суүткәргечләр жир астына сузылган. Киләчәктә муниципаль берәмлек территориясе буенча торбаүткәргечләренә гамәлдәге маршрутлары сакланып кала. Реконструкцияләнгән торган су участкаларын узучы маршрутлары гамәлдәге чөтләрләргә узучы маршрутына туры килә.

Торак төзелешләргә яңа торбаүткәргечләр автомобиль юлларының машина йөрү өлешләргә буйлап, авария хәлләргә килеп чыккан очракта оператив рәвештә барып житү өчен салына.

Чөтләрләргә гамәлдәге һәм яңа торак төзелешләргә төгәл трассировкалау, территориянең вертикаль планлаштыруын һәм чөтләрнең гидравлик режимнарын исәпкә алып, төзелеш участкаларын планлаштыру проектларын эшләү стадиясендә башкарылачак.

4.7 Насос станцияләрен, резервуарларны, су жыю башняларын урнаштыру урыны турында тәкъдимнәр

Гамәлдәге насос станцияләргә, Чиста су резервуарлары һәм су жыю манаралары урнашкан урыннар үзгәрешсез кала. Су белән тээмин итү системаларының яңа төзелә һәм реконструкцияләнгән торган объектлары гамәлдәге су алу узеллары территориясендә урнаштырылачак.

4.8 Кайнар су, салкын су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләре.
Рекомендациялар юк.

4.9 Кайнар су белән тээмин итүнең, салкын су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын гамәлдә һәм планлаштырылган урнаштыру карталары (схемалары)

Су белән тээмин итү челтәрләренең урнашуы турында мәгълүматлар әлеге схемага кушымталарда китерелгән.

Кулланучыларны ышанычлы һәм өзлексез су белән тээмин итү, шулай ук халыкны санитария - гигиена таләпләренә туры килә торган су белән тээмин итү өчен тәкъдимнәр

1. Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын 5 елга кимендә 1 тапкыр техник тикшерү:

- су белән тээмин итү чыганагының торышын һәм аның сезонлы үзгәрешләрен исәпкә алып, эчәр суны билгеләнгән таләпләргә туры китереп әзерләү буенча штат режимында эшләүче су әзерләү корымаларының техник мөмкинлекләрен билгеләү;

- суүткәргеч челтәрләренең һәм насос станцияләренең техник характеристикаларын, шул исәптән югалтулар дәрәжәсен, физик таушалу күрсәткечләрен, әлеге челтәрләренең һәм станцияләренең энергетик нәтижелелеген, топологиянең оптимальлеген һәм куәтләрне резервлау дәрәжәсен билгеләү;

- салкын һәм кайнар су белән тээмин итүче оешма эшчәнлегенең максатчан күрсәткечләрен салкын һәм кайнар су белән тээмин итүче, гамәлдәге (һәркем файдалана алырлык технологияләрне) иң яхшылардан файдаланучы оешмаларның максатчан күрсәткечләре белән чагыштыру.

2. Челтәргә жибәрелә торган суга «гигиена нормативлары һәм яшәү тирәлеге факторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яки) зарарсызлыгын тээмин итүгә таләпләр» СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килүгә мониторинг үткөрү;

3. Суүткәргеч челтәрләрен реконструкцияләү-гамәлдәге челтәрләренең авария хәлендәге, тузган, үткөрү мөмкинлеге аз булган участкаларын алыштыру һәм яңа магистраль челтәрләр төзү. Яңа челтәрләр төзегәндә гарантияләнган хезмәт срогы 50 ел булган түбән басымлы полиэтиленнан торбалар кулланыла.

5 БҮЛЕК "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУ ҺӘМ МОДЕРНИЗАЦИЯЛӘУ ЧАРАЛАРЫНЫҢ ЭКОЛОГИК АСПЕКТЛАРЫ"

5.1 Юылу суларын агызганда (утильләштергәндә) су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә тәкъдим ителә торган объектларның су бассейнына зарарлы йогынтысын булдырмау чаралары турында белешмәләр

Су алуның һәм аны суүткәргеч чөлтәренә ташуның технологик процессы зарарлы матдәләр белән бергә бармый.

Суүткәргеч чөлтәре әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынты ясамый, объект экологик яктан чиста корылма булып тора.

Суүткәргеч чөлтәрен эксплуатацияләгәндә су хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен файдаланылмый, производство агынтылары барлыкка килми. Суүткәргеч чөлтәрен эксплуатацияләү, сулыкларга һәм рельефка нинди дә булса зарарлы матдәләр чыгаруны күздә тотмый.

Төзелеш эшләрен башкарганда житештерү максатларында Су таләп ителми. Хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен эчәр сыйфатлы су кулланыла. Эш документациясендә бәян ителгән таләпләрне үтәгәндә жир өсте һәм жир асты суларының торышына тискәре йогынты төзелеш чорында гына күзәтеләчәк, вакытлыча гына булачак һәм әйләнә-тирә мохит торышына сизелерлек йогынты ясамаячак.

5.2 Су әзерләүдә кулланыла торган химик реагентларны (хлор һ.б.) тээмин итү һәм саклау чараларын гамәлгә ашырганда әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны булдырмау чаралары турында белешмәләр.

Химик реагентлар хәзерге вакытта су әзерләү процессында файдаланылмый.

6 БҮЛЭК "ҮЗЭКЛЭШТЕРЭЛГЭН СУ БЕЛЭН ТЭЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮГЭ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛЭҮГЭ НЭМ МОДЕРНИЗАЦИЯЛЭҮГЭ КАПИТАЛ САЛУЛАР КҮЛӨМНӨРӨН БӨЯЛЭҮ"

6.1 Су белэн тээмин итү схемаларын гамэлгэ ашыру буенча төп чараларның бэясен баялгү

Су белэн тээмин итү системалары объектлары комплексын яңа төзү, реконструкциялэү һәм техник яктан янадан коралландыру чараларының максаты-кулланучыларны сыйфат нормативлары таләпләренә жавап бирә торган эчәр су белән өзлексез тээмин итү, жиһазларның энергетик нәтижеләген арттыру, су биру процессын контрольдә тоту һәм автомат рәвешгә жайга салу.

Өлөгө чараларны үтәү су белән тээмин итү системаларының төп үзәкләренәң тотрыклы, ышанычлы эшләвен гарантияләргә һәм халыкны тээмин итү өчен кирәкле сыйфатлы эчәр су алырга мөмкинлек бирәчәк.

Калган капитал салуларның бэясе эксперт баяләмәләреннән, аналог объектлар буенча жылма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка килә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгыш билгеләнә. һәр проект буенча проект-смета документациясен эшләгәндә бая төгәлләштерелгә тиеш.

Су белән тээмин итү схемаларын гамэлгә ашыру, шулай ук эчә торган суның сыйфатын билгеләнгән таләпләргә туры китерү буенча төп чаралар исемлегә 21 нче таблицада китерелгән.

1 нче Таблица-су белән тээмин итү схемаларын гамэлгә ашыру гамәлләре

№ п/п	Наименование и перечень включаемых объектов	Срок и реали- зации	Стоимость реализации, тыс.руб.											
			Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034-2037	2038- 2040
1	«Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенәң үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү гамәлләре													
1.1	Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү чыганақларын һәм су чистарту корылмаларын модернизацияләү (насос жайланмаларын алыштыру, КИПиА урнаштыру, ЗСО оештыру, су жыюларны контрольдә тоту һәм идарә итү системасын автоматлаштыру һ.б.)	2026-2040	11250		750	750	750	750	750	750	750	750	3000	2250
1.2	Торбаүткәргечләрнең тузган участкаларын эстаппал алыштыру	2026-2040	120000		8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	32000	24000

Стоимость реализации, тыс.руб.														
№ п/п	Наименование и перечень включаемых объектов	Срок и реали- зации	Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034-2037	2038- 2040
1.3	Кире осмос һәм катион алмаштыручы сумалалы ион алмаштыру фильтры нигезендә су әзерләү системасын урнаштыру , житештерүчәнлегә 250 м3/сәг (су жыю манарасы, Арча шәһәре)	2026- 2031	148000							148000				
1.4	Кире осмос һәм катион алмаштыручы сумалалы ион алмаштыру фильтры базасында су әзерләү системасын урнаштыру , житештерүчәнлегә 250 м3/сәг (су жыю манарасы, Зур Бирезә авылы)	2026- 2031	5450							5450				
1.5	Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Арча ш. көньяк өлеше өчен су алу узлы (озынлыгы 2500 п. м, диаметры 110 мм, 5 артезиан скважинасы, житештерүчәнлегә тәүлегенә 1050 куб. м.)	2026	55000		55000									
1.6	Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Иске Айван бистәсендә усадьба төзелешендә су белән тәэмин итү челтәрләрен төзү (озынлыгы 10000 п. м.)	2026	54691,5		54691,5									
1.7	Арча шәһәрендә 500 куб метрлы жир өсте резервуары төзү	2026	12000		12000									

№ п/п	Наименование и перечень включаемых объектов	Срок и реали- зации	Стоимость реализации, тыс.руб.											
			Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034-2037	2038- 2040
1.8	Арча шәһәрнең төньяк өлешендә су белән тәэмин ителешне арттыру	2026-2027	455000			200000	255000							
1.9	Арча муниципаль районының Арча шәһәрендә су белән тәэмин итү чөтәрләрен капитал ремонтлау (диаметры 110 мм, Озынлыгы 920 п. м.; диаметры 225, озынлыгы 320 п. м.)	2025	86698,35	86698,35										
1.10	Арча муниципаль районының Төбәк-Чокырча авылында су белән тәэмин итү чөтәрләрен капитал ремонтлау (диаметры 110 мм, Озынлыгы 1020 п. м.)	2026	6120		6120									
1.11	Олы Бирзә авылында өстәмә су алу корылмасы төзү (артезиан скважинасы бораулау, су жыю манарасы урнаштыру)	2027-2028	11000			5500	5500							
1.12	Иске Айван авылында су белән тәэмин итү чөтәрләрен реконструкцияләү	2028-2029	45000				22500	22500						
	БАРЛЫГЫ:		1010209,9	86698,4	136561,5	214250,0	291750,0	31250,0	8750,0	162200,0	8750,0	8750,0	35000,0	26250,0

* - Капитал салуларның бәясә 81-02-19-2025 " жыентык по 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары» һәм «сборник № 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация чөтәрләрә» Су белән тәэмин итү системасын үстөрү буенча проектларны гамәлгә ашыруның төгәл бәясә проект- смета документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

6.2 Төзелеш өлкәсендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий жайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы тарафыннан расланган житештерү билгеләнешендәге булмаган объектлар һәм инженерлык инфраструктурасы өчен эреләштерелгән смета нормативлары нигезендә башкарылган йә төзелеш өлкәсендә норматив - хокукий жайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы объектлар буенча кабул ителгән үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзүгә һәм реконструкциялүгә кирәкле капитал салулар күләмен бәяләү финанслау чыганаclarын күрсәтеп, капитал төзелеш төрләренә һәм эш төрләренә

Жирлекнең перспективалы үсешен һәм үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасын исәпкә алып, су белән тәмин итү системасының сыйфатын һәм ышанычлылығын арттыру чараларына капитал салулар күләме якынча 1010209,9 мең сум тәшкил итә. Капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буенча жыелма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка китерелә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буенча проект-смета документациясен эшлэгәндә бәя төгәлләштерелергә тиеш.

Финанслауның төп чыганаclarы булып:

- республика бюджеты акчалары;
- муниципаль берәмлек бюджеты акчалары;
- инвестиция программасы нигезендә тоташкан өчен түләүдән алынган акчалар;
- тарифка инвестиция өстәмәсе өлешендә алынган акчалар;
- кредит акчалары һәм муниципаль заем;
- предприятияләр, заказчы-төзүчеләр акчалары;
- законнарда каралган башка чаралар.

Су белән тәмин итү системасын үстерү чараларын су белән тәмин итү чөлтәрләренә техник тоташтыру тарифы исәбеннән гамәлгә ашыру мөмкинлегенә, куллану арту булмау, шул исәптән яңа предприятияләр төзелү сәбәпле, юк. Электр энергиясен куллануны киметү, шулай ук аны транспортировкалаганда су югалтуларны киметү өчен тарифны арттыру исәбенә өстәмә средстволар жәлеп итү, шулай ук өстәмә субсидияләр бирү кирәк. Чараларны гамәлгә ашыруга тарифны күтәрү киләчәктә инвестиция акчаларын жәлеп итәргә мөмкинлек бирәчәк, чөнки электр энергиясенә чыгымнарны киметү һәм су югалтуларын киметү чараларның аклануы сизелерлек кимиячәк акчаларны яңга калдырырга мөмкинлек бирәчәк.

7 БҮЛЕК "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГән СУ БЕЛән ТӘЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫН ҮСТЕРҮ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕНЕң ПЛАНЛЫ КҮРСӘТКЕЧЛӘР"

Кайнар су, салкын су белән тәэмин итүче оешмалар эшчәнлегенә максатчан күрсәткечләрнең түбәндәгеләр керә: :

- суның сыйфат күрсәткечләре;
- су белән тәэмин итүнең ышанычлылыгы һәм өзлексезлеге күрсәткечләре;
- ресурслардан файдалануның нәтижеләлеге күрсәткечләре, шул исәптән суны (кайнар су составындагы жылылык энергиясен) югалту дәрәжәсе;
- торак-коммуналь хужалык өлкәсендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий жайга салу функцияләрен башкаручы федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка күрсәткечләр.

Таблица 1 – Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләре

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	Жайга салу чорына план күрсәткечләре күрсәткечләре					
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2040
1	Су сыйфаты күрсәткечләре							
1.1	эчәр су сыйфатын житештерү тикшерүе нәтижеләре буенча алынган пробаларның гомуми күләмәндә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган су белән тәэмин итү чыганаclarыннан, сууткәргеч станцияләреннән ясә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасының башка объекtlарынан бүлү сууткәргеч чөлтәрәнә бирелә торган эчәр су пробаларының өлеше	%	0	0	0	0	0	0
1.2	бүлү сууткәргеч чөлтәрәндә эчә торган суның сыйфатын производство тикшереп туруы нәтижеләре буенча алынган пробаларның гомуми күләмәндә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган эчә торган су пробалары өлеше	%	0	0	0	0	0	0
2	су белән тәэмин итүнең ышанычлылыгы һәм өзлексезлеге күрсәткечләре							
2.1	Коммуналь инфраструктура системаларының авариялелеге	ед./км	0,6	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2
2.2	Продолжительность (бесперебойность) поставки товаров и услугТоварлар һәм хөзмәтләр китерүнең давамлылыгы (өзлексезлеге)	час./день	24	24	24	24	24	24
2.3	Су белән тәэмин итү чөлтәрләренәң тузуы	%	36	36	35	30	30	25
2.4	Салкын су белән тәэмин итү чөлтәрләрендә югалтулар	%	10	10	10	9	9	8
3	Энергетика нәтижелелеге күрсәткечләре							
3.1	Эчә торган суны эзәрләүнең һәм транспортировкалауның технологик процессында кулланыла торган электр энергиясенәң чөлтәргә жиберелә торган су күләме берәмлегенә чагыштырма чыгымы	кВт*ч/куб.м	1,345	1,345	1,345	1,345	1,345	1,345
4	Товарлар куллануның һәм хөзмәт күрсәтүләренәң исәлкә алу приборлары белән тәэмин ителеше	%	58,0	58,0	59,0	60,0	65,0	100,0

**8 БҮЛЕК «ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ
СИСТЕМАЛАРЫНЫҢ АЧЫКЛАНГАН ХУЖАСЫЗ ОБЪЕКТЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ
(АЛАР АЧЫКЛАНГАН ОЧРАКТА) ҺӘМ АЛАРНЫ ЭКСПЛУАТАЦИЯЛӘҮГӘ
ВӘКАЛӘТЛЕ ОЕШМАЛАР ИСЕМЛЕГЕ»**

Хужасыз объект турында белешмәләр Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенән башкарма органнарыннан, Россия Федерациясе субъектларыннан, жирле үзидарә органнарыннан, шулай ук юридик һәм физик затларның гаризалары нигезендә килергә мөмкин.

«Су белән тээмин итү һәм су чыгару турында» 416 номерлы ФЗ нигезендә, үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының хужасыз объектлары, шул исәптән суүткәргеч чөлтәрләре ачыкланган очракта, аларны эксплуатацияләү юлы белән су белән тээмин ителә, мондый объектлардан файдалану гарантияләүче оешма тарафыннан йә су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешма тарафыннан башкарыла, һәм суүткәргеч чөлтәрләре күрсәтелгәннәргә турыдан-туры тоташтырылган күрсәтелгән объектларның тапшыру актына администрация тарафыннан имза салынган көннән алып мондый объектларга милек хокукы танылганга кадәр яисә аларны граждән законнары нигезендә мондый объектларны калдырган милекче биләүгә, файдалануга һәм алар белән эш итүгә алганга кадәр хужасыз объектларга.

Су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының хужасыз объектларын эксплуатацияләүгә чыгымнары тарифларны жайга салу органнары тарафыннан су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә бәя кую нигезләрендә билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган тәртиптә исәпкә алын

Хужасыз тышкы чөлтәрләргә рәсмиләштерү тәртибе Россия Федерациясе Граждәнлык кодексы, «күчәмсез милекне дәүләт теркәвенә алу турында» 13.07.2015 № 218-ФЗ Федераль законы, Россия Икътисадый үсеш министрлыгының «хужасыз күчәмсез әйберләргә исәпкә алу тәртибен билгеләү турында» 10.12.2015 № 931 боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының хужасыз объектлары ачыкланмаган.

3 бүлек. СУ АГЫЗУ СХЕМАСЫ

1 бүлек " су агызу өлкәсендә гамәлдәге хәл "

1.1 Жирлек территориясендәге агынты суларны жыю, чистарту һәм агызу системасы структурасы тасвирламасы һәм жирлек территориясен эксплуатация зоналарына бүлү

Арча шәһәрәндә «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы бар. Бүгенге көндә Арча шәһәрәндә яшәүчеләрнең 37% ы су агызу челтәрләре белән тәмин ителгән. Шәһәрдә яшәүчеләрнең күбесе су үткәрми торган стеналы һәм төбе булган инженер тибындагы калкулыклардан файдалана, алардан ассенизатор машиналары белән чистарту корылмаларына чыгарыла.

Арча шәһәрәненң үзәкләштерелгән су агызу системасы канализация коллекторлары буенча агып төшүче суларны жыюны һәм транспортлауны тәмин итүче инженерлык корылмалары комплексыннан гыйбарәт, алар канализация насос станцияләре ярдәмендә кулланучылардан чистарту корылмаларына жибәрелә.

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә су агызу хезмәтен «Водоканал АМР»ЖЧЖ башкара.

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляциягә ия түгел, бу исә туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.2 Гамәлдәге канализация чистарту корылмаларын тасвирлауны, шул исәптән агып төшүче суларны чистартуның кулланыла торган технологик схемасының агып төшүче суларны чистарту сыйфаты нормативларын тәмин итү таләпләренә туры килүен бәяләүне, корылма куәтләренә гамәлдәге кытлыгын (резервын) билгеләүне һәм абонентлар тарафыннан төзелә торган локаль чистарту корылмаларын тасвирлауны кертеп, үзәкләштерелгән су агызу системасын техник тикшерү нәтижеләрен тасвирлау

Арча ш. үзәкләштерелгән су агызу системасы

Арча шәһәрәндә су агызу системасы үзеннән – үзе агып торган 60,243 км канализация челтәреннән, 4,92 км басым челтәреннән, 8 КНС һәм тәүлегенә 2000 м3 егәрлекле биологик чистарту корылмаларыннан (алга таба-БОС) гыйбарәт. Агып төшүче суларның уртача еллык күләме: $1200 \text{ м}^3 / \text{тәүлек} \times 365 = 438\,000 \text{ м}^3/\text{ел}$;

Арча шәһәре БОС 1987 елда «Татжилремпроект» житештерү кооперативы эшләгән эксперименталь проект буенча төзелгән, төзелеш 1991 елда башланган, 1998 елда файдалануга тапшырылган.

Чистарту корылмалары Арча шәһәрәненң көнбатыш өлешендә урнашкан. Комплекты-блоклы башкарудагы БОС Арча шәһәрәндәге торак йортларның һәм сәнәгать предприятиеләренә көнкүреш һәм аларга составы буенча якын булган агып төшүче су системаларын тулысынча биологик чистарту өчен билгеләнгән.

2008-2009 һәм 2015 елларда «Татарстан Республикасы Арча районының Арча шәһәрәндә тәүлегенә 2 мең м3 егәрлекле канализация чистарту корылмаларын реконструкцияләү»проекты нигезендә БОС реконструкцияләнә.

Чистарту корылмаларында эзлекле рәвештә механик, биологик һәм химик чистарту каралган. Механик чистарту кул рәшәткәләрендә һәм комлык-беренчел тондыргычта башкарыла. Биологик чистарту биофилтрлар һәм вак бөжәкле аэрация белән жиһазландырылган аэротенкада башкарыла. Тирән чистарту барабанлы һәм ком-гравий төялгән тиз филтрларда башкарыла. Чистартылган суны зарарсызландыру ике ысул белән каралган: УФ жайланмаларында һәм хлорлау юлы белән. Чистарту барышында барлыкка килә торган артык ләм һәм комлыклардагы утырым ләм һәм ком майданчыкларына бушатыла. Факттагы чистарту егәрлеге-тәүлегенә 1600 м3., проект куәте - тәүлегенә 2000 м3. агынты суларны чистарту өчен 2 резервуар эшләгәндә.

Агынты суларны чистарту технологиясе

Насос станциясеннән агып төшүче сулар басым торбаүткәргеч аша кабул итү камерасына керә, аннан үзеннән-үзе агып торган торбаүткәргечләр буенча агып төшүче суларны комлыкларда механик чистарту стадиясенә чистарту өчен резервуарларга жибәрелә. Комлыклар ком майданчыкларына эрлифт ярдәмендә ком һәм башка минераль катышмаларны алып атып, тангенциаль итеп кабул ителгән. Каты минераль катышмалардан чистартылган агып төшүче су комлы лотокка жыела һәм торба үткәргеч аша аэротенканың үзәк өлешенә, тирәнгә, биологик чистартуға жибәрелә. Агып төшүче суларны биологик чистарту катнаштыргыч аэротенкада башкарыла. Аэротенк аэрация системасы белән жиһазландырылган, ул балчык катнашмасын һавада кислород белән бастуны һәм аны актив болгатуны тәмин итә. Аэрация һава сугу ярдәмендә башкарыла. Биологик чистартудан соң агып төшүче су, актив ләм белән бергә, резервуарның үзәк өлешендә урнашкан икенчел тондыргычка керә. Монда актив ләмне каплау һәм яктыртылган агынты суны чистартуның икенче этабына-хлорлауга чыгару бара. Отстойник төбөндәге бункердан калган актив ләм эрлифт белән суыртыла һәм су агызылган ләм камерасына юнәлтелә. Актив ләмнең бер өлеше (циркуляцияләүче ләм) кире аэротенкога жибәрелә, икенче өлеше (артык ләм) ләм майданчыкларына чыгарыла. Чистартылган агып төшүче суны хлорлау өчен биологик чистартудан соң натрий гипохлоритының сулы эремәсе кулланыла. Контактлы резервуарларда хлор һәм суның төп үзара тәэсир итешүе бара. Соңыннан чистартылган һәм зарарсызландырылган су Казансу елгасына ташлана.

КНС һәм чистарту корылмаларының торышы хәзерге вакытта канәгатьләнەرлек, планлы ремонт эшләре алып барыла.

Босска йөкләнеш арту сәбәпле (киң күләмле торак, социаль объектлар төзү һәм 2024 елда босска "Арча" сәнәгать паркын тоташтыру), шулай ук Арча шәһәренен үсеш перспективаларын исәпкә алып, житештерүчәнлекне тәүлегенә 3000 м³ кадәр арттырып, яна чистарту корылмалары төзү зарур. бу чистарту суларының нәтижәлелеген арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

Гомуми кулланылыштагы федераль әһәмияткә ия «М-7 «Волга» Мәскәү - Владимир - Түбән Новгород - Казан - Уфа автомобиль юлында Казансу елгасы аша күпер төзелгәннән соң, Киров шәһәренә керү юлы турайтылганнан соң, биологик чистарту корылмаларыннан килә торган канализация сулары коллекторын чыгару елганың иске үзенендә калды. Территориядә уңайлы экологик (санитария) шартлар тудыру өчен ташламалар коллекторын оңайту буенча чаралар үткәргә кирәк.

Кулланучылардан агынтыларны чистарту корылмаларына ташу канализация-насос станцияләре (КНС) белән тәмин ителә. КНС характеристикасы түбәндәге таблицада китерелгән.

2 нче Таблица – «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендәге канализация насос станцияләренә Характеристика

№ пп	Исеме	Урыны	Мощность, м ³ /час	Хезмәт күрсәтү объектлары
1	КНС	Кызыл Слобода ур.	230,00	торак йортлар, жәмәгать биналары, сәнәгать объектлары, сәүдә объектлары Арча ш.
2	КНС	Мостовая ур.	40,00	торак йортлар, жәмәгать биналары, сәнәгать объектлары, сәүдә объектлары Арча ш.ст.
3	КНС	Горького, 26 ур.	16,00	торак йорт М.Горького 26 ур.
4	КНС	Горького, 30 ур.	16,00	торак йорт М.Горького 30 ур.
5	КНС	Баширова, 12 ур.	16,00	Дет. сад №4 Г.Баширова 12 ур.
6	КНС	Дорожный переулок ур.	20,00	торак йорт Дорожном переулок ур.

№ пп	Исеме	Урыны	Мощность, м³/час	Хезмэт күрсәтү объектлары
7	КНС	Ватан ур.	25,00	торак йорт Ватан 4А, 6А ур.
8	КНС	Вокзал ур.	20,00	торак йорт Вокзал 9а, 11а ур.

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляциягә ия түгел, бу исә туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.3 Су агызуның технологик зоналары, Үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су агызу зоналары (су агызу Үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су агызу системаларынан файдаланып башкарыла торган территорияләр) тасвирламасы һәм үзәкләштерелгән су агызу системалары Исемлеге

«Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» РФ Хөкүмәтенң 05.09.2013 елгы 782 номерлы карары («су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемаларын эшләү һәм раслау кагыйдәләре», «су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары эчтәлегенә таләпләр» белән бергә) су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә яңа төшенчәләр кертәләр:

«су агызуның технологик зонасы» - су агызуны гамәлгә ашыручы оешма карамагындагы канализация челтәренә бер өлеш, аның чикләрендә агып төшүче суларны кабул итү, транспортировкалау, чистарту һәм агызу яисә агып төшүче суларны су объектына турыдан-туры (чистартусыз) чыгару тәмин ителә;

«үзәкләштерелгән су агызу системасы (канализация) – су агызу өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы».

Су агызуның технологик зоналары 24 нче таблицада тасвирланган.

Таблица 2 – Су агызуның технологик зоналары

Су агызуның технологик зонасы	Су агызу системасы үзәкләштерелгән/ үзәкләштерелмәгән	Объект су жибәрү
Арча ш.	үзәкләштерелгән	Канализация челтәрләре, КНС, КОС, отстойниклар
	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Олы Берези	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Купербаш	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Васильев Божя	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Иске Айван	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Тюбяк-Чекурча	үзәкләштерелмәгә	Өем чокырлары, септиклар

Арча шәһәренә үзәкләштерелгән су агызу белән колачланмаган территорияләренә түбәндәгеләр керә: :

- Шәһәрнең төньяк планлаштыру районы;
- Тимер юлдан көньяктарак Арча шәһәре территориясе.

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляциягә ия түгел, бу исә туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.4 Гамәлдәге үзәкләштерелгән су агызу системасының чистарту корылмаларында агып төшүче сулар явым-төшемнәрен утильләштерүнең техник мөмкинлекләрен тасвирлау

"Арча шәһәре «муниципаль берәмлеге территориясендә гамәлдәге чистарту корылмалары Арча шәһәрендә генә бар.

Гамәлдәге үзәкләштерелгән су агызу системасының чистарту корылмаларында агып төшүче явым-төшемнәрен утильләштерүнең техник мөмкинлеге юк. Чистарту корылмаларынан соң УТЫРЫМНЫ утильләштерү каты көнкүреш калдыклары полигонында башкарыла.

1.5 Канализация коллекторларының һәм чөлтәләренен, алардагы корылмаларның торышын һәм эшләвен тасвирлау, аларның тузуын бәяләүне һәм үзәкләштерелгән су агызу системасының гамәлдәге объектларында агып төшүче суларны агызып жибәрүне һәм чистартуны тәмин итү мөмкинлекләрен билгеләүне дә кертеп

«Арча шәһәре " муниципаль берәмлегенен канализация чөлтәре үзйөрешле һәм басымлы коллекторлардан тора. Канализация чөлтәләре диаметры 100-500 мм булган төрле материаллардан эшләнгән. канализация чөлтәренен уртача тузганлыгы 75% тәшкит итә.

3 нче Таблица – «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге авыл жирлекләренен канализация чөлтәләренә характеристика

Су агызу чөлтәләренен озынлыгы, км	Материал труб	Диаметр труб	Су агызу чөлтәләренен тузу проценты	Алмаштыруны таләп итә торган су агызу чөлтәләренен озынлыгы, км
напорлы: 9,85	ПНД	160мм	45	2,8
Үзйөрешле 33,9	ПНД, чугун, ЖБИ	225, 300, 400мм	45	20,0

Су агызу системасының эшли алуына авария-торгызу эшләрен, шулай ук агымдагы ремонтларны үткәру ярдәм итә.

Хәзерге вакытта Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Арча шәһәрендә су агызу системасын реконструкцияләу объекты буенча проект-эзләү эшләре алып барыла. хәзерге вакытта су агызу чөлтәләрендәге чүп-чар, өзеклекләр, КНС тулу, чистартылмаган агынтыларны әйләнә-тирә мохиткә агызу очракларын киметү, канализация агынтыларын кабул итүне һәм яланаякка тапшыруны өзлексез тәмин итү өчен проект-эзләү эшләре алып барыла. Күпер, төзүчеләр, Төзүчеләр тыкрыгы, Арча шәһәре Зур урамнарындагы тузган чөлтәләрен алыштыру күздә тотыла, КНС төзелеше сәгатенә 40 куб.м, басым 25 м. Объект 2026 елга коммуналь инфраструктураны модернизацияләу республика программасы проектына кертелгән.

Моннан тыш, озак вакыт эксплуатацияләну сәбәпле, 600 мм диаметрлы чистарту корылмалары коллекторының коррозиясә нәтижәсендә Тимер-бетон торбалар участокларының ишелү куркынычы бар.

1.6 Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларының куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын һәм аларның идарә ителешен бәяләү

Үзәкләштерелгән су агызу системасы инженерлык корылмаларының катлаулы системасыннан гыйбарәт, аларның ышанычлы һәм нәтижәле эшләве халык иминлеген тәшкит итә.

Канализация чөлтәләре һәм коллекторлар су агызу системасының иң зәгыйфь элементлары булып тора. Канализация чөлтәләренен гамәлдәге торышы модернизацияләүне, искергән чөлтәләр өлешен киметү өчен күчереп салуны таләп итә. Тыгыз төзелеш шартларында торбаүткәргечләрен ремонтлау һәм торгызуның траншеясыз ысулларын куллану иң экономияле хәл итү булып тора. «Торбадагы торба» зур диаметрлы торбаүткәргечләрен ремонтлауның яңа ысулын куллану эшкә сәләтен югалткан торбаүткәргечләрен эксплуатациягә

кайтарырга, аларны озак вакытка (50 ел һәм аннан да күбрәк) тотрыклы үткәрү сәләтен тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк. Канализация торбаүткәргечләренен яңа салына торган участкалары өчен иң ышанычлы һәм чыдам материал булып полиэтилен тора. Бу материал торбаүткәргечтәге басым кискен үзгәргәндә бәрелү йөкләнешенә чыдый, электрохимик коррозиягә чыдам.

Су агызу системасының эшли алуына авария-торгызу эшләрен, шулай ук агымдагы ремонтларны үткәрү ярдәм итә.

Суны экономияләү һәм су куллану һәм ташландык суларны агызу күләмнәрен ел саен киметү шартларында ташландык суларны агызу системасын үстерүнең өстенлекле юнәлешләре булып суны чистартуның сыйфатын һәм чөптәкләрнең һәм корымаларның ышанычлы эшләвен арттыру тора. Практика күрсәткәнчә, торба үткәргеч чөптәкләр канализация системасының иң функциональ әһәмиятле элементы гына түгел, ә ышанычлылык ягынан да иң зәгыйфь элемент булып тора. Канализация чөптәренен тузу проблемасы элеккечә үк кискен кала. Шуңа күрә аны реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә аерым игътибар бирелергә тиеш. Торбаүткәргечләрне ремонтлау һәм торгызуның траншеясыз ысулларын куллану аеруча экономияле карар булып тора. Канализация торбаүткәргечләренен яңа салына торган участкалары өчен иң ышанычлы һәм чыдам материал булып полиэтилен тора. Бу материал торбаүткәргечтәге басым кискен үзгәргәндә бәрелү йөкләнешенә чыдый, электрохимик коррозиягә чыдам.

Канализация чистарту корымаларын эксплуатацияләгәндә биохимик процессларның бозылуына китерә торган төп сәбәпләр: гидравлик йөкләнешләр; температура үзгәрешләре; энергия белән тәмин итүдә өзеклекләр; биологик чистарту процессын ингибиручы агулы матдәләр керү. Корымаларны төрле шартларда эксплуатацияләү тәҗрибәсе югарыда санап үтелгән факторларның йогынтысын бәяләргә һәм чистарту корымаларының ышанычлы эшләвен тәмин итә торган чаралар күрергә мөмкинлек бирә. Чистарту корымаларының ышанычлылыгын арттыруның мөһим ысулы булып (бигрәк тә энергия ресурсларын экономияләү шартларында) технологик процессны автомат рәвештә жайга салу тора.

Су агызу системасының ышанычлылыгын арттыруга юнәлдерелгән чаралар комплексын гамәлгә ашырып, канализация системасының тотрыклы эшләве тәмин ителә.

1.7 Узәкләштерелгән су чыгару системасы аша агып төшүче суларның әйләнә-тирә мохиткә йогынтысын бәяләү

Өске су объектларын пычратуның төп чыганаclarы булып чистартылмаган (житәрлек дәрәжәдә чистартылмаган) агынты сулар, торақ территорияләрдән коеп яуган яңгыр сулары тора. Пычраткыч матдәләрнең химик үзенчәлеге атап үтелгән пычрану чыганаclarына хас: нефть продуктлары, Аммоний һәм нитрат азоты, анионоактив өске-актив матдәләр (АПАВ). Бакыр, тимер, марганец һәм фенолның югары булуы табигый характерда.

Гамәлдәге су агызу системаларын реконструкцияләү, агынтыларны чистарту системасын модернизацияләү зарур, бу исә жирлектә экологик хәлне яхшыртырга, агынты суларны рельефка чыгармаска, әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметергә, торақ фондын төзекләндерергә мөмкинлек бирәчәк.

Канализация чөптәкләре төзелеш һәм эксплуатация процессында зарарлы электромагнит кырлар һәм башка нурланышлар барлыкка китермиләр. Алар нинди дә булса ешлык тирбәнәшләре чыганагы булып тормыйлар, ә саклагыч капламнар һәм тышча материаллары зарарлы химик матдәләр һәм биологик калдыклар бүлеп чыгармыйлар һәм экологик яктан куркынычсыз булалар.

Чистартылмаган агып төшүче суларны рельефка һәм су объектларына агызу әйләнә-тирә мохиткә, су жыю мәйданнарындагы суның физик һәм химик үзлекләренә тискәре йогынты ясый, органик һәм органик булмаган чыгышлы зарарлы матдәләр, агулы матдәләр, авыру китереп чыгаручы бактерияләр һәм авыр металллар микъдары арта, шулай ук халыкның авыру куркынычы барлыкка килү факторы булып тора.

Чистартылмаган агынтыларны агызу хайваннар һәм үсемлекләр дөньясына зыян китерә һәм су жыю майданнарының иң куркыныч деградация төрләренен берсенә китерә.

1.8 муниципаль берәмлекнең үзәкләштерелгән су агызу системасы колачламаган территорияләре тасвирламасы

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенен үзәкләштерелгән су агызу системасы булмаган территорияләренә түбәндәгеләр керә :

- Арча шәһәренен төньяк планлаштыру районы;
- Тимер юлдан көньяктарак Арча шәһәре территориясе;
- Олы Бирезә, Күпербаш, Васильев Божа, Иске Айван, Төбәк-Чокырча авыллары территорияләре;

Үзәкләштерелгән су агызу системалары булмаган территорияләрдә хужалык-фекаль агынтылар септикларга һәм септикларга жыела, аннан ассенизация машиналары белән канализация чистарту корылмаларына чыгарыла. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляцияга ия түгел, бу исә туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.9 Жирлектә су агызу системасының гамәлдәге техник һәм технологик проблемаларын тасвирлау

Үзәкләштерелгән су агызу системаларының техник торышын бәяләү нәтижеләре буенча түбәндәге проблемалар ачыкланды:

- ташландык суларны агызу челтәрләренен шактый тузуы;
- гамәлдәге канализация чистарту корылмалары жиһазларының тузганлыгы;

БОСка йөкләнеш арту сәбәпле (торак, социаль объектлар төзү һәм 2024 елда босска "Арча" сәнәгать паркын тоташтыру), шулай ук Арча шәһәренен үсеш перспективаларын исәпкә алып, житештерүчәнлекне тәүлегенә 3000 м3 кадәр арттырып, яңа чистарту корылмалары төзү зарур.

Су агызуның перспектив схемасы булмау жирлек территориясенен үсешен акрынайта. Яңа канализация челтәрләре төзү, канализация булмаганда су үткәргә торган өемнәр ясау, көнкүреш канализациясе системасын үстерү таләп ителә.

Торак зоналардагы су агымын жыю һәм чистарту системаларының булмавы гамәлдәге су объектларын, грунт суларын һәм грунтларны пычратуга, шулай ук территорияләргә су басуга ярдәм итә. Турыдан-туры яңгыр ташлауларын хужалык-көнкүреш канализациясе системасына күчерергә, агынтыларны тулы биологик чистарту корылмаларына күчерергә, шулай ук явым-төшемне механик рәвештә сусызландырырга кирәк.

1.10 Үзәкләштерелгән су агызу системасын (канализация) үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертү турында белешмәләр, аларга жирлекнең үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертелгән үзәкләштерелгән су агызу системалары исемлегенә һәм тасвирламасы, шулай ук күрсәтелгән сулар аша бирелә торган Чистарту корылмалары (алар булганда) турында мәгълүмат керә.су агызуның (канализация) үзәкләштерелгән системалары, чистарту корылмаларының куәте һәм аларда кулланыла торган агынты суларны чистарту технологияләре, кабул ителә торган агынты суларның уртача еллык күләме турында.

Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларына милек хокукында яисә башка законлы нигездә ия булган затлар исемлегенә 25 нче таблицада бирелгән.

3 нче Таблица-үзәкләштерелгән су түгү системасы объектларына милек хокукында яисә башка законлы нигездә ия булган затлар исемлегенә

№ п/п	Үзәкләштерелгән су бүлү объектларына ия физик яисә юридик зат исеме	Үзәкләштерелгән су агызу объекты	Зоналарның чикләрен тасвирларга	Хезмәт күрсәтүче оешма
----------	--	-------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------

№ п/п	Үзәкләштерелгән су бүлү объектларына ия физик яисә юридик зат исеме	Үзәкләштерелгән су агызу объекты	Зоналарның чикләрен тасвирларга	Хезмәт күрсәтүче оешма
1	МБ «Арча ш.»	Канализация челтәрләре, КНС, КОС	г. Арск	ООО «Водоканал АМР»

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенң үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын һәм челтәрләрен эксплуатацияләү һәм аларга хезмәт күрсәтүне «Водоканал АМР» ЖЧЖ башкара, ул су агызу өлкәсендә гарантия бирүче оешма булып тора.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенң 31.05.2019 ел, №691 карары белән расланган «үзәкләштерелгән су агызу системаларын (канализация) жирлекләренң яки шәһәр округларының үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертү кагыйдәләренң» 2 пункты нигезендә (алга таба әлегә бүлектә - кагыйдәләр), үзәкләштерелгән су агызу системасы, үтәлгәндә, жирлекләренң яки шәһәр округларының үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертелгә тиеш. үзәкләштерелгән су түгү системасын (канализация) жирлекләренң яисә шәһәр округларының үзәкләштерелгән су түгү системаларына кертү критерийлары жыелмасы.

Кагыйдәләренң 4 пункты нигезендә, түбәндәге критерийлар жыелмасы үтәлгәндә, үзәкләштерелгән су агызу (канализация) системасы жирлекләренң яисә шәһәр округларының үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертелгә тиеш:

а) әлегә Кагыйдәләренң 5 пунктында күрсәтелгән үзәкләштерелгән су агызу (канализация) системасына алынган агып төшүче сулар күләме мондый үзәкләштерелгән су агызу (канализация) системасына кабул ителгән агып төшүче суларның гомуми күләменң 50% тан артыгын тәшкил итә (алга таба-жирлекләренң яисә шәһәр округларының үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертү критерие булып торган агып төшүче сулар күләме);

б) Кагыйдәләренң 3 пунктында күрсәтелгән оешманың икътисадый эшчәнлек төрләренң гомумроссия классификаторы (ОКВЭД) нигезендә билгеләнә торган икътисадый эшчәнлек төрләренң берсе булып агып төшүче суларны жыю һәм эшкәртү эшчәнлегә тора. Үзәкләштерелгән су агызу системасын (канализация) жирлекләренң яисә шәһәр округларының үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертү максатларында Су белән тәмин итү һәм су агызу схемасын раслауга вәкаләтле органга су агызуны гамәлгә ашыручы һәм үзәкләштерелгән система объектларының милекчесе яисә законлы хужасы булган оешма тарафыннан кертелә. су агызу (канализация)(оешма тарафыннан, су агызуны гамәлгә ашыручы һәм агып төшүче суларны су объектына агызу өчен билгеләнгән инженерлык корылмаларының милекчесе яисә башка законлы хужасы булып торучы) (алга таба агып төшүче суларны су объектына чыгару), - үзәкләштерелгән су агызу системасының (канализация) аерым объектларының милекчеләре яисә башка законлы хужалары төрле затлар булса).

Кагыйдәләренң 5 пункты нигезендә Күләме жирлекләренң яисә шәһәр округларының үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертү критерие булган үзәкләштерелгән су агызу (канализация) системасына кабул ителә торган агып төшүче сулар::

а) күпфатирлы йортлардан һәм торак йортлардан алына торган агып төшүче сулар;

б) вакытлыча яшәү өчен кунакханәләрдән, башка объектлардан алына торган агып төшүче сулар;

в) ял, спорт, сәламәтлек саклау, мәдәният, сәүдә, жәмәгать туклануы, социаль һәм коммуналь - көнкүреш билгеләнешендәге, мәктәпкчә, башлангыч гомуми, урта гомуми, урта һөнәри һәм югары белем бирү объектларыннан, административ, фәнни-тикшеренү учреждениеләреннән, гыйбадәт йортларыннан, эшлекле, финанс, административ, дини билгеләнештәге объектлардан, гражданнарның тормыш эшчәнлеген тәмин итүгә бәйле башка объектлардан алына торган агып төшүче сулар;

г) склад объектларыннан, автомобиль транспорты тукталышларыннан, гаражлардан алына торган агып төшүче сулар;

д)авыл хужалыгы, бакчачылык һәм яшелчәчелек алып бару өчен билгеләнгән территорияләрдән алына торган агып төшүче сулар;

е) жир өстендәге агып төшүче сулар (су агызуның үзәкләштерелгән гомуми эремәле һәм үзәкләштерелгән катнаш системалары өчен);

ж) Кагыйдәләрнең 7 пункттында каралган очракта, әлеге пунктның «а»-«е» пунктчаларында күрсәтелмәгән, жирлекләрнең яисә шәһәр округларының үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертү критерие булып торган агып төшүче сулар күләме составында исәпкә алынырга тиешле агып төшүче сулар.

Күләме жирлекләрнең яисә шәһәр округларының үзәкләштерелгән су агызу системалары өчен Кагыйдәләрнең 5 пункттында күрсәтелгән үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертү критерие булып торган үзәкләштерелгән су агызу (канализация) системаларына кабул ителә торган агызу суларының күләме агызу суларының гомуми күләменә 50% тан артыгын тәшкил итә. Кагыйдәләрнең 4 п.п. «а» п. нигезендә Арча шәһәренең үзәкләштерелгән су агызу системаларын жирлекләрнең яки шәһәр округларының үзәкләштерелгән су агызу системаларына кертү критерие булып тора.

2 БҮЛЕК "СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫНДА АГЫП ТӨШҮЧЕ СУЛАР БАЛАНСЫ"

2.1 Ташландык суларны үзекләштерелгән ташландык суларны агызу системасына кергү һәм ташландык суларны ташландык суларны агызуның технологик зоналары буенча агызу балансы

Үзекләштерелгән ташландык суларны агызу һәм агынтыларны агызу системасына агып төшүче сулар керү балансы 27 нче таблицада күрсәтелгән.

3 нче Таблица-ташландык суларны агызуның һәм агынтыларны агызуның үзекләштерелгән системасына агызу сулары керү балансы

№ п/п	Исеме	Улчәу берәмлеге	2024 год
г. Арск			
1	Прием сточных вод, всего, в т.ч.: Агынты суларны кабул итү, шул исәптән:	мен. куб. м	625,623
	Халык:	мен. куб. м	272,384
	Бюджет:	мен. куб. м	61,963
	Башка кулланучылар:	мен. куб. м	291,276

2.2. Су агызуның технологик зоналары буенча оештырылмаган агымның (урын рельефы өслегеннән килә торган агып төшүче суларның) факттагы агымын бәяләү

Канализация чөлтәре һәм корымалар элементларындагы тыгызлыксызлыктар аша үзекләштерелгән су агызу системасына керә торган яңгыр, кар һәм инфильтрацион сулар оештырылмаган агым булып тора.

Оештырылмаган агымның үзекләштерелгән су агызу системасына элэгүен булдырмау һәм хужалыкларны биологик чистарту технологиясен бозуны булдырмау өчен көнкүреш агынты суларын жыю, транспортлау һәм чистарту проектын эшләргә кирәк. Кирәк булганда локаль дренажлар белән тулыландырылган жир өсте суларын агызуның дәрәс оештырылган системасы территорияне су басуга юл куймаска мөмкинлек бирәчәк, машина үтә торган урыннардан, квартал эчендәге мәйданнардан су агызуны оештырырга ярдәм итәчәк.

2.3 Биналарның, төзелмәләрнең, корымаларның кабул ителә торган агынты суларны исәпкә алу приборлары белән җиһазландырылуы һәм аларны коммерция исәп-хисапларын башкарган куллану турында белешмәләр

Хәзерге вакытта кабул ителә торган агып төшүче суларны коммерцияле исәпкә алу гамәлдәге законнар нигезендә гамәлгә ашырыла, ягъни кабул ителгән агып төшүче сулар саны кулланылган су микъдарына тигез итеп кабул ителә. Агынты суларны исәпкә алу приборлары куелмаган.

2.4 Су агызуның технологик зоналары буенча һәм муниципаль берәмлек буенча үзәкләштерелгән су агызу системасына агып төшүче сулар керү балансының соңгы 10 елда ретроспектив анализ нәтижеләре, житештерү куәтләренә кытлык зоналарын һәм резервларын аерып күрсәтә

Соңгы 10 елда агымнарның уртача еллык күләме турында белешмәләр 28 нче таблицада китерелде.

3 нче Таблица-чистарту корылмаларына соңгы 10 елда агып төшүче сулар керү баланслары

Чистарту корылмалары исеме	Агынтыларны кабул итү, мең куб. м/елга	
	2015 -2023	2024
БОС г. Арск	625,623	625,623

Таблица мәгълүматлары буенча, 2019-2024 елларда су агызу системасына буш торган агынтылар күләменә кимүе күзәтелә, бу хужалыкка су чыгымы кимү белән бәйлә. кулланучыларның көнкүреш ихтияжлары.

Чистарту корылмаларының житештерү куәтләре резервларын бәяләү 29 нчы таблицада бирелгән.

3 нче Таблица-чистарту корылмаларының житештерү куәтләре резервларын бәяләү

Су агызуның максатчан билгеләнеше	Жан ияләрнең куәте. корылма куб. м / тәүлек бер елга мең куб. м	2024 год		
		куб.м/сут тыс.куб.м/год	(-) Дефицит/ (+)Резерв	
			куб.м/сут тыс.куб.м/год	%
БОС г. Арск	2000	1714,04	285,96	14,30
	730,0	625,62	104,38	

Гамәлдәге чистарту корылмаларының куәте чистарту корылмаларына агып төшүче суларның факттагы күләмен чистарту өчен житезлек.

2.5 Жирлекләре, шәһәр округларын үстерүнең төрле сценарийларын исәпкә алып, үзәкләштерелгән су агызу системасына һәм су агызуның технологик зоналарына агызуның фаразланган баланслары.

Муниципаль берәмлек территориясен үстерү планнарын анализлаудан чыгып, халык санын арттыру планлаштырылмый. Димәк, су куллануның сизелерлек артуы көтелми.

Жирлекне үстерүнең генераль планы проекты нигезендә агып төшүче суларның үзәкләштерелгән су агызу системасына керүенә фаразланган баланслары 30 нчы таблицада китерелде

3 нче Таблица-үзәкләштерелгән су агызу системасына агып төшүче сулар керүенә Фараз баланслары

Су агызуның технологик зонасы	ПЕРИОД	
	2024 год	2040 г.
	Үзәк системага агынты сулар керде. суүткәргеч системасын. мең куб. м ел	Үзәк системага агынты сулар керде. суүткәргеч системасын. мең куб. м ел
БОС г. Арск	625,623	719,466

3 БҮЛЕК "АГЫП ТӨШҮЧЕ СУЛАР КҮЛӘМЕ ФАРАЗЫ"

3.1 Ташландык суларның үзәкләштерелгән су агызу системасына фактта һәм көтелгәндә керүе турында белешмәләр

Үзәкләштерелгән су агызу системасына агып төшүче суларның фактта һәм көтелгәндә керүе турында белешмәләр 31 нче таблицада бирелгән.

3 нче Таблица-үзәкләштерелгән су агызу системасына агып төшүче суларның фактта һәм көтелгәндә керүе турында белешмәләр

№ п/п	Исеме	Үлчәу берәмлеге	2024 год	2040 год
г. Арск				
1	Агынты суларны кабул итү, шул исәптән:	тыс. куб. м	625,623	719,466
	халык:	тыс. куб. м	272,384	313,242
	Бюджет:	тыс. куб. м	61,963	71,257
	Башка кулланучылар:	тыс. куб. м	291,276	334,967

3.2 Су агызуның үзәкләштерелгән системасы (эксплуатацияләү һәм технологик зоналар)структурасы тасвирламасы

Үзәкләштерелгән су агызу системасы структурасының тасвирламасы 32 нче таблицада бирелгән.

3 нче Таблица-су агызуның үзәкләштерелгән системасы структурасы тасвирламасы

Торак пунктларның атамасы	Агынты суларны жыю, тапшыру (кисеп алу, рельеф, үзәк канализация)	Агынты суларны чистарту	Су агызуның технологик зонасы	Су агызуның эксплуатация зонасы
Арча ш.	Үзәк канализация, выгреб, рельеф	БОС Арча ш.	Арча ш. су агызу системасы	ООО «Водоканал АМР»

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар өй яны участкаларындагы калкулыкларга һәм септикларга яисә турыдан-туры түбән урыннарда рельефка жиберелә.

3.3. Чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен агып төшүче суларның исәпләнгән чыгымы, ташландык суларны агызуның технологик зоналары буенча куәтләр кытлыгы (резервы) турындагы белешмәләрдән чыгып исәпләү

Чистарту корылмаларының таләп ителгән егәрлеген исәпләү 33 нче таблицада күрсәтелгән.

Таблица 3 – Чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү

Су агызуның максатчан билгеләнеше	Жан ияләрененң куәте. корылма куб. м / тәүлек бер елга мең куб. м	Периоды				
		2024 год			2040 г.	
		куб.м/сут тыс.куб.м/год	(-) Дефицит/ (+)Резерв		куб.м/сут тыс.куб.м/год	(-) Дефицит/ (+)Резерв
			куб.м/сут тыс.куб.м/год	%		куб.м/сут тыс.куб.м/год
БОС Арча ш.	2000	1714,04	285,96	14,30	1971,14	28,86
	730	625,62	104,38		719,47	10,53
Перспективалы БОС Арча ш.	3000	-		-	1971,14	1028,86
	1095	-			719,47	375,53
						34,30

Булан чистарту корылмаларының куәте чистарту корылмаларына агып төшүче суларның күләмен чистарту өчен житәрлек.

БОСка йөкләнеш арту сәбәпле (киң күләмле торак, социаль объектлар төзү һәм 2024 елда боска "Арча" сәнәгать паркын тоташтыру), шулай ук Арча шәһәрененң үсеш перспективаларын исәпкә алып, житештерүчәнлекне тәүлегенә 3000 м3 кадәр арттырып, яңа чистарту корылмалары

төзү

зарур.

3.4 Су агызуның үзәкләштерелгән системасы элементларының гидравлик режимнарын һәм эш режимнарын анализлау нәтижәләре

Күпфатирлы һәм ижтимагый-эшлекле төзелешләрдән агыш төшүче сулар үзйөрешле һәм басым коллекторлары системасы ярдәмендә чистарту корылмаларына бирелә һәм соңыннан Казансу елгасына агызыла.

3.5 Су агызу системасының чистарту корылмаларының житештерү куәтләре резервларына һәм аларның гамәлдә булу зонасын киңәйтү мөмкинлекләренә Анализ

БОСка йөкләнеш арту сәбәпле (киң күләмле торак, социаль объектлар төзү һәм 2024 елда босска "Арча" сәнәгать паркын тоташтыру), шулай ук Арча шәһәренең үсеш перспективаларын исәпкә алып, житештерүчәнлекне тәүлегенә 3000 м3 кадәр арттырып, яңа чистарту корылмалары төзү зарур.

4 БҮЛЕК «ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУ ҺӘМ МОДЕРНИЗАЦИЯЛӘУ (ТЕХНИК ЯКТАН ЯҢАДАН КОРАЛЛАНДЫРУ) БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР»

4.1 Үзәкләштерелгән су агызу системасын үстерүнең төп юнәлешләре, принциплары, бурычлары һәм план күрсәткечләре

Хәзерге вакытта «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә су агызуны оештыруның түбәндәге проблемалары бар:

- су агызу челтәрләренең һәм КНС жайланмаларының шактый тузган булуы;
- босска йөкләнеш арту сәбәпле (торақ, социаль объектлар төзү һәм 2024 елда босска "Арча" сәнәгать паркын тоташтыру), шулай ук Арча шәһәренең үсеш перспективаларын исәпкә алып, житештерүчәнлекне тәүлегенә 3000 м3 кадәр арттырып, яңа чистарту корылмалары төзәргә кирәк;

- авыл торақ пунктларында су агызуның оештырылган системалары булмау.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең төп юнәлеше булып бөтен су белән тәмин итү системасын модернизацияләү исәбенә халыкка күрсәтелә торган хезмәтләренң сыйфатын күтәрү тора.

Ташландык суларны агызу системасын үстерү буенча чараларны үтәүнең иң мөһим нәтижәсе булып агып төшүче сулар белән бергә агызыла торган пычраткыч матдәләр санын киметү тора.

Жирлек торақ пунктларының су агызу системасын үстерүнең төп юнәлеше һәм төп бурычы булып:

- канализация челтәрләренең искергән участокларын алыштыру;
- агынтыларны чистарту системасын модернизацияләп, гамәлдәге канализация чистарту корылмаларын реконструкцияләү;

- канализация-насос станцияләренең искергән жиһазларын алыштыру;

- яңа кулланучыларның су агызу хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеген тәмин итү.

Гамәлдәге һәм проектлана торган торақ йортларның индивидуаль хужалары өчен, шулай ук административ биналар өчен үзәкләштерелгән су агызу чаралары булмаганда, тулы биологик чистарту жайланмаларыннан файдалану тәкъдим ителәргә мөмкин. Кече торақ пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның артык зур үзкыйммәте аркасында икътисадый яктан отышлы түгел.

Йорт яны өемнәре, су агызу савытлары реконструкцияләнергә һәм су үткәрми торган материаллардан ясалырга, шулай ук вентиляция стояклары белән жиһазландырылырга тиеш.

4.2 Элеге чараларның техник нигезләмәләрен дә кертәп, елларга бүлеп, ташландык суларны агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге

Су агызу системасын үстерүнең төрле сценарийларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге 34 нче таблицада китерелгән.

4 нче Таблица - «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенең су агызу схемаларын еллар буенча бүлеп гамәлгә ашыру буенча төп чаралар

№ п/п	Чара исеме	Социаль-экономик эффект, руб.	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)
1	Төрле модификацияләрдә хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистартуның локаль жайланмаларын урнаштыру	Әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү	2026-2040
2	Искергән су агызу челтәрләрен этаплап алыштыру	Әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү	2026-2040

№ п/п	Чара исеме	Социаль-экономик эффект, руб.	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)
3	Арча муниципаль районының Арча шәһәрәндә биологик чистарту корылмаларын проектлау һәм төзү	Әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү, халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2026-2027
4	Арча шәһәрәнең Мостовая урамындагы канализация чөлтәрәнә капитал ремонт ясау (5нче МКДДАН алып 8нче балалар бакчасына кадәр), диаметр 160 мм, 360 п. м.	Әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү	2025
5	Мостовая, Строителей, Строителей тыкрыгы, Арча шәһәрә Зур урамнарындагы тузган чөлтәрләрне алыштыру, КНС төзеләп, сәгатенә 40 куб. м, басым 25 м	Әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү	2026
6	Диаметры 600 мм булган чистарту корылмаларының ташландык коллекторын капитал ремонтлау	Әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү	2026-2027

4.3 Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның техник нигезләмәләре

Арча муниципаль районының Арча шәһәрәндә яңа биологик чистарту корылмалары төзү халыкның санитария куркынычсызлыгын тәмин итәргә, ташландык суларны чистарту сыйфатын яхшыртырга мөмкинлек бирәчәк.

Искергән су агызу чөлтәрләрен алыштыру су агызу чөлтәрләрендәгә чүп-чар, өзеклекләр, КНС тулу, чистартылмаган агынтыларны әйләнә-тирә мохиткә агызу, канализация агынтыларын кабул итүне һәм яланаяк тапшыруны өзлексез тәмин итү очракларын киметергә мөмкинлек бирәчәк.

Яңа канализация чөлтәрләрен төзү, шулай ук булган канализация чөлтәрләрен һәм канализация чистарту корылмаларын реконструкцияләү халыкның коммуналь инфраструктурасы системалары эшенең ышанычлылыгын арттыруга, коммуналь хезмәтләрнең сыйфатын яхшыртуга, коммуналь комплекс предприятиеләренең финанс-хужалык эшчәнлегенең нәтижәлелеген арттыруга китерәчәк.

4.4 Узәкләштерелгән су агызу системасының яңа төзелә торган, реконструкцияләнә торган һәм эксплуатациядән чыгарырга тәкъдим ителә торган объектлары турында белешмәләр

БОСка йөкләнеш арту сәбәпле (торак, социаль объектлар төзү һәм 2024 елда босска "Арча" сәнәгать паркын тоташтыру), шулай ук Арча шәһәрәнең үсеш перспективаларын исәпкә алып, житештерүчәнлекне тәүлегенә 3000 м3 кадәр арттырып, яңа чистарту корылмалары төзү зарур.

Су агызуның перспективалы схемасы, торак биналарны төзекләндерү дәрәжәсен арттырудан чыгып, муниципаль берәмлекнең үсешен, аның беренче чираттагы һәм перспективалы төзелешен исәпкә ала. Су агызуның перспективалы системасы алга таба да бердәм үзәк Система төзүне күздә тотып, аңа хужалык-көнкүреш агынтылары керә..

4.5 Су агызуны гамәлгә ашыручы оешмалар объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системаларын үстерү һәм су агызу режимына идарә итүнең автоматлаштырылган системалары турында белешмәләр

Бүгенге көндә Арча шәһәрәндә эшли торган канализация чистарту корылмалары автомат рәвештә эшли, эш һәм штаттан тыш хәлләр турында мәгълүмат диспетчерлык пунктына килә.

4.6 Жирлек, жирлек территориясе буенча торбаүткәргечләрнен (трассаларның) маршрутлары вариантлары, су агызу корылмаларын төзү өчен планлаштырылган майданчыкларның урнашуы һәм аларны нигезләү тасвирламасы

Торак йортлардан агып төшүче сулар үзеннән-үзе агып торган һәм басым коллекторлары системасы ярдәмендә бирелә. Төп коллекторлар һәлакәт булган урынга барып житү мөмкинлеген тәэмин итү өчен урамнар буйлап салынган.

4.7 Узәкләштерелгән су агызу системасы челтәрләренен һәм корылмаларының саклау зоналары чикләре һәм характеристикалары

Санитар-эпидемиологик куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен санитар-саклау зоналарының радиусларын саклау кирәк. СанПиН 2.2.1/2.1.1.14 «санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләр, Корылмалар һәм башка объектларның санитар классификациясе» нигезендә санитар-яклау зонасы күләме (түбәндәге таблицаны карагыз).

4 нче Таблица-канализация чистарту корылмалары өчен санитар-яклау зоналары

Агынты суларны чистарту корылмалары	Чистарту корылмаларының исәпләнгән житештерүчәнлегенә тәүлеккә мең куб. м булганда м ераклык			
	до 0,2	более 0,2 до 5,0	более 5,0 до 50,0	более 50,0 до 280
Насос станцияләре һәм авария-жайга салу резервуарлары, локаль чистарту корылмалары	15	20	20	30
Явым-төшемнәр өчен ләм майданчыклары булган механик һәм биологик чистарту корылмалары, шулай ук ләм майданчыклары	150	200	400	500
Ябык биналарда утырымны термомеханик эшкәртү белән механик һәм биологик чистарту корылмалары	100	150	300	400
Кырый:				
А) фильтрлау	200	300	500	1 000
б) сугару	150	200	400	1 000
Биологик буалар	200	200	300	300

Искәрмә:

1. Житештерүчәнлегенә тәүлегенә 280 мең куб.м дан артык булган канализация чистарту корылмалары өчен, шулай ук агып төшүче суларны чистартуның һәм утырымны эшкәртүнең яңа технологияләрен кабул иткәндә, СЗЗ күләме һәр конкрет очракта 5.3 пункттында каралган тәртиптә билгеләнә. СанПиН 2.2.1/2.1.1.14.

2. Майданы 0,5 гектарга кадәр булган фильтрация кырлары өчен, майданы 1,0 гектарга кадәр булган коммуналь типтагы сугару кырлары өчен, житештерүчәнлегенә тәүлегенә 50 куб метрга кадәр булган агып төшүче суларны механик һәм биологик чистарту корылмалары өчен 100 м зурлыктагы су алырга кирәк.

3. Үткәрү сәләтенә тәүлегенә 15 куб. м га кадәр булган жир асты фильтрациясе кырлары өчен ТЗЗ үлчәмен 50 м га кадәр кабул итәргә кирәк.

4. Ачык типтагы өске агымдагы чистарту корылмаларынан торак территориягә кадәр СЗЗ күләмен 100 м, ябык типтагы 50 м кабул итәргә кирәк.

5. Сәнэгать предприятиеләре территориясендә урнашмаган производство канализациясенен чистарту корылмаларынан һәм насос станцияләреннән, житештерү агынты суларын мөстәкыйль чистартканда һәм суыртканда да, аларны көнкүреш сулары белән бергә чистартканда да, СЗЗ күләмнәрен агынты сулар килә торган производстволарныкы кебек үк кабул итәргә кирәк.

6. Кар эретү урыннарыннан һәм кар эретү пунктларынан алып торак төзелеш территориясенә һәм нормалаштырыла торган башка территорияләргә кадәр СЗЗ күләмен 100 м кабул итәргә кирәк.

4.8 Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләре

Яңа төзелә торган су агызу челтәрләренә урнашуы һәм озынлыгы үзәкләштерелгән су агызу системасының яңа төзелешенә проект нигезендә билгеләнергә тиеш.

5 БҮЛЕК "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮ ҺӘМ РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУ ЧАРАЛАРЫНЫҢ ЭКОЛОГИК АСПЕКТЛАРЫ"

5.1 Пычраткыч матдэләр чыгаруны киметү планнарындагы чаралар, экологик нәтижәлелекне арттыру программалары, әйләнә-тирә мохитне саклау чаралары планнары турында белешмэләр

Агып төшүче суларның сыйфатына Контроль график нигезендә башкарылырга тиеш, анда пробаларны алу урыны, периодиклыгы, билгеләнә торган ингредиентлар билгеләнәчәк.

Өске су объектларына пычраткыч матдэләр агызуны киметү өчен түбәндәге шартларны үтәргә кирәк:

1. Чистарту корылмаларын техник яктан төзек хәлдә тотарга;
2. Агынты суларны залп белән агызуга юл куймаска;
3. Агып төшүче суларны чистартуның технологик процессын үтәү;
4. Ташлана торган агынты суларның сыйфатын тикшереп торырга.

5.2 Агып төшүче сулар явым-төшемнән утильләштергәндә әйләнә-тирә мохит өчен куркынычсыз ысуллар куллану турында белешмэләр

«Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә яшәүнең уңайлылыгын яхшырту, агып төшүче суларның әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтысын киметү максатларында гамәлдәге канализация чистарту корылмаларын реконструкцияләү, житештерүчәнлекне тәүлегенә 3000 м³ кадәр арттыру, шулай ук агынтыларны чистарту системасын модернизацияләү вариантларын карарга тәкъдим ителә.

**6 БҮЛЕК «ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГән СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮГӘ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУГӘ Һәм
МОДЕРНИЗАЦИЯЛӘУГӘ КАПИТАЛ САЛУЛАРГА ИХТЫЯЖНЫ БӘЯЛӘУ»**

Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә 36 нчы таблицада китерелгән.

4 нче Таблица – «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенә су агызу системаларын үстеру чаралары

№ п/п	Исемлек һәм исемлек үз эченә алынучы объектлар	Срок	Бәясе, мең сум.											
			Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034- 2037	2038- 2040
1	Төрле модификацияләрдә хужалык-көнкүреш ағынтыларын биологик һәм тиранген чистартуның локаль жайланмаларын урнаштыру	2026- 2040	15000		1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	4000	2500
2	Искергән су агызу чөлтәрләрөн этаплап алыштыру	2026- 2040	32500				2500	2500	2500	2500	2500	2500	8000	8000
3	Арча муниципаль районының Арча шөһөрендө биологик чистарту корылмаларын проектлау һәм төзү	2026- 2027	65000 0		300000	350000								
4	Арча шөһөренөн Мостовая урамындагы канализация чөлтәрләрөнө капитал ремонт ясау (5нчө МКДдан алып 8нчө балалар бакчасына кадәр), диаметр 160 мм, 360 п. м.	2025	10000	10000										
5	Мостовая, Строитель, Строитель тыкрыгы, Арча шөһөре Зур урамнарындагы тузган чөлтәрләрөнө алыштыру, КНС төзелөп , сөгәтөнө 40 куб. м, басым 25 м	2026	4950		4950									

№ п/п	Исемлек һәм исемлек үз эченә алынучы объектлар	Срок	Бәясе, мең сум.											
			Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034- 2037	2038- 2040
6	Диаметры 600 мм булган чистарту корымаларының ташландык коллекторын капиталь ремонтлау	2026- 2027	5000		2500	2500								
	БАРЛЫҖЫ:		71745 0	10000	308450	353500	3500	3500	3500	3500	3500	12000	10500	

* - Капитал салуларның бәясе эреләнеп билгеләнә, «19 нчы жыентык " ИҖС 81-02-19-2025 нигезендә. Шөһәр инфраструктурасы биналары һәм корымалары» һәм «сборник № 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация челтәрләре"» Су белән тәэмин итү системасын үстерү буенча проектларны гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

Жирлекнең перспективалы үсешен исәпкә алып, су агызу системасының сыйфатын һәм ышанычлылыгын арттыру чараларына капитал салулар күләме якынча 717450,0 мең сум тәшкил итәчәк.

Капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буенча жылма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка китерелә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буенча проект-смета документациясен эшлэгәндә бәя төгәлләштерелергә тиеш. Финанслауның төп чыганаclarы булып:

- РФ субъекты бюджеты акчалары;
- муниципаль берәмлек бюджеты акчалары;
- инвестиция программасы нигезендә тоташкан өчен түләүдән алынган акчалар;
- тарифка инвестиция өстәмәсе өлешендә алынган акчалар;
- кредит акчалары һәм муниципаль заем;
- предпринятиеләр, заказчы-төзүчеләр акчалары;
- законнарда каралган башка чара

7 БҮЛЕК "ҮЗЭКЛЭШТЕРЕЛГЭН СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮНӨҢ ПЛАН КҮРСӘТКЕЧЛӨРӨ"

Ташландык суларны агызу системасын төзү һәм реконструкцияләү чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәге нәтижәләргә ирешеләчәк:

1. Муниципаль берәмлекнең су агызу системасының ышанычлы эшен тәмин итү.
2. Су алу корылмаларын һәм су белән тәмин итү челтәрләрен эксплуатацияләгәндә авария хәлләре санын киметү.
3. Муниципаль берәмлек территориясендә яшәүнең уңайлылыгын арттыру.

4 нче Таблица – «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегенә су агызу системасын үстерүнең максатчан күрсәткечләре

Күрсәткеч исеме	2024	2025	2026	2027	2028	2029-2040
Показатель надежности и бесперебойности водоотведения						
Аварияларнең һәм чүп-чарларның чагыштырмача саны канализация челтәренә озынлыгына исәпләгәндә, бер./км.	0,48	0,48	0,45	0,4	0,35	0,2
Показатели качества очистки сточных вод						
Үзекләштерелгән су агызу системасына ташлана торган агынты суларның гомуми күләмендә чистартылмый торган агынты сулар өлеше, %	0	0	0	0	0	0
Үзекләштерелгән гомуми эремә (көнкүреш) һәм үзекләштерелгән яңгыр сулары агызу системалары өчен аерым үзекләштерелгән су агызу системалары төрләренә карата исәпләнгән, рөхсәт ителгән агызуларның билгеләнгән нормативларына, агызу лимитларына туры килми торган агызу сулары пробалары өлеше, %	0	0	0	0	0	0
Доступность услуги для потребителей						
Коммуналь инфраструктурадан файдалану белән тәмин ителгән торак йортларда кулланучылар өлеше, %	60	60	60	63	65	70

Үзекләштерелгән су агызу системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләре күрсәткечләре су агызу схемасында каралган чараларны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң актуальләштерүне
таләп
итә.

8 БҮЛЕК "ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ АГЫЗУ СИСТЕМАСЫНЫҢ АЧЫКЛАНГАН ХУЖАСЫЗ ОБЪЕКТЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ (АЛАР АЧЫКЛАНГАН ОЧРАКТА) ҺӘМ АЛАРНЫ ЭКСПЛУАТАЦИЯЛӘҮГӘ ВӘКАЛӘТЛЕ ОЕШМАЛАР ИСЕМЛЕГЕ"

Хужасыз объект турында белешмәләр Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә башкарма органнарыннан, Россия Федерациясе субъектларыннан, жирле үзидарә органнарыннан, шулай ук юридик һәм физик затларның гаризалары нигезендә килергә мөмкин.

«Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 416 номерлы ФЗ нигезендә, үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системаларының, шул исәптән канализация челтәрләренә хужасыз объектлары ачыкланган очракта, аларны эксплуатацияләү юлы белән ташландык суларны агызу тәмин ителә, мондый объектлардан файдалану гарантияләүче оешма тарафыннан йә ташландык суларны агызуны гамәлгә ашыручы оешма тарафыннан башкарыла, һәм канализация челтәрләре күрсәтелгән хужасыз объектларга турыдан-туры тоташтырылган күрсәтелгән объектларның тапшыру актына администрация тарафыннан имза салынган көннән алып мондый объектларга милек хокукы танылганга кадәр яисә аларны граждан законнары нигезендә мондый объектларны калдырган милекче биләүгә, файдалануга һәм алар белән эш итүгә алганга кадәр объектларга.

Су түгүне гамәлгә ашыручы оешманың үзәкләштерелгән су түгү системаларының хужасыз объектларын эксплуатацияләүгә чыгымнары тарифларны билгеләгәндә тарифларны жайга салу органнары тарафыннан су белән тәмин итү һәм су түгү өлкәсендә бәя кую нигезләрендә билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган тәртиптә исәпкә алына.

Хужасыз канализация челтәрләрен рәсмиләштерү тәртибе Россия Федерациясе Гражданлык кодексы, «күчмәсез милеккә дәүләт теркәвенә алу турында» 13.07.2015 № 218-ФЗ Федераль законы, Россия Икътисади үсеш министрлыгының «хужасыз күчмәсез әйберләргә исәпкә алу тәртибен билгеләү турында» 10.12.2015 № 931 боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Үзәкләштерелгән су агызу системаларының хужасыз объектлары ачыкланмаган.

НӘТИЖӘЛӘР ҺӘМ ТӘКЪДИМНӘР

Халыкны сыйфатлы эчәр су белән тәмин итү жирлек үсешенә өстенлекле проблемаларыннан берсе булып тора, аны хәл итү сәламәтлекне саклау, эшчәнлек шартларын яхшырту һәм халыкның тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын күтәрү өчен кирәк. Бүгенге көндә «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә су белән тәмин итү һәм су чыгару системасы канәгатьләнерлек хәлдә.

Су белән тәмин итү системаларын үстерүнең төп юнәлешләре:

- тузган су белән тәмин итү чөлтәрләрен реконструкцияләргә;
- су алу корылмалары җиһазларын модернизацияләү.
- Арча шәһәрендә һәм Олы Бирзә авылында су эзерләү системасын урнаштыру;
- Арча шәһәрендә һәм Олы Бирзә авылында өстәмә су алу корылмалары төзү;
- Яңа кулланучыларны су белән тәмин итү чөлтәрләренә тоташтыру мөмкинлеген тәмин итү өчен су белән тәмин итү чөлтәрләрен төзү;

Канализация системаларын үстерүнең төп юнәлешләре:

- яңа канализация чөлтәрләрен реконструкцияләү һәм төзү юлы белән канализация эшенә ышанычлылыгын арттыру;
- Арча шәһәрендә биологик чистарту корылмалары төзү;
- агынтыларны кабул итү, суырту һәм чистарту сыйфатын һәм агынты суларны чистарту системаларының экологик иминлеген арттыру, явым-төшемнәргә тулысынча эшкәртүгә һәм утильләштерүгә тәмин итү.

Кече торак пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булу сәбәпле икътисади яктан отышлы түгел. Торак пунктлар төрле модификацияләрдә хужалык көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистарту буенча автоном җайланмалар белән җиһазландырылырга мөмкин.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу системаларының техник характеристикаларын, техник мөмкинлекләрен һәм энергетик нәтиҗәлелеген ачыклау максатында системаларга техник тикшерү үткәргә кирәк.

Санитария-гигиена таләпләре нигезендә эчәр су белән тәмин итү чыганагын тәмин итү, яңа линияләр төзү һәм техник, санитария чараларын гамәлгә ашыру исәбенә булган су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу системаларының нәтиҗәлелеген һәм ышанычлылыгын арттыру, суны алу, транспортировка һәм ташландык суларны агызу системаларын үстерү буенча бурычлар комплексын башкару тәкдим ителә.

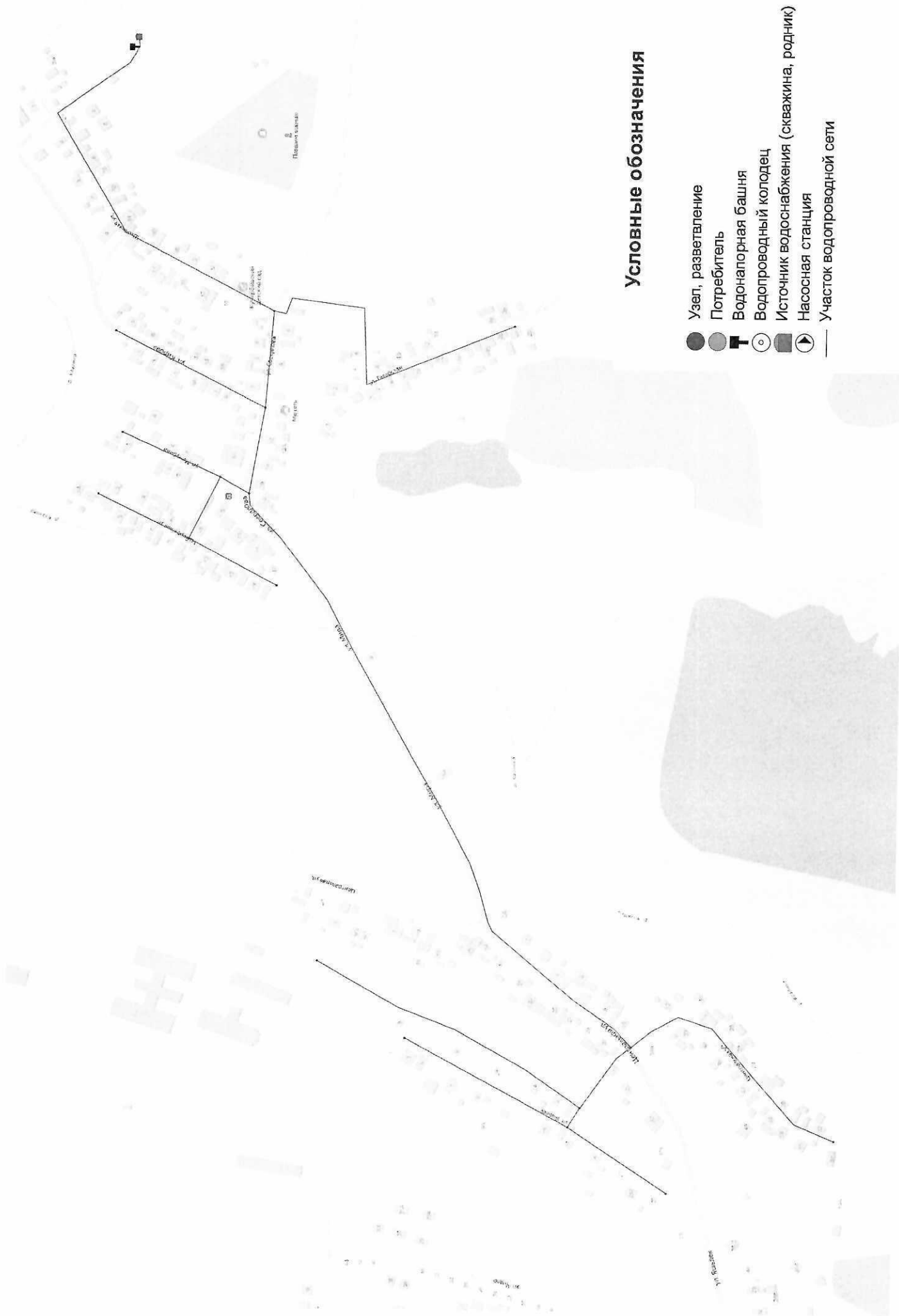
ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

1. «Су белән тәмин итү һәм су ағызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон.
2. РФ Хөкүмәтенен «су белән тәмин итү һәм су ағызу схемалары турында» 5.09.13 №782 карары
3. СП 31.13330.2021 " су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар"»
4. СП 30.13330.2012»биналарның эчке сууткәргече һәм канализациясе".
5. СанПиН 1.2.3685-21 «гигиена нормативлары һәм кеше өчен яшәү тирәлегә факторларының куркынычсызлыгын һәм (яки) зарарсызлыгын тәмин итүгә таләпләр».
6. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләренң, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе".
7. СП 129.13330.2019 " тышкы челтәрләр һәм корылмалар. Су белән тәмин итү һәм канализация».

Приложение 2 - Схема сетей водоснабжения с. Большие Верезы

Приложение 3 - Схема сетей водоснабжения с. Купербаш

Приложение 4 - Схема сетей водоснабжения д. Васильева Бужа

Условные обозначения

- Узел, разветвление
- Потребитель
- ⊥ Водонапорная башня
- Водопроводный колодец
- Источник водоснабжения (скважина, родник)
- ⤵ Насосная станция
- Участок водопроводной сети

